

35 SENTI

ROMAAN

XII. AASTAKÄIK
TALLINN, 1933. A.

G
MAM
BER
G.

No

3

Pelikanid.

KIRJASTUS-O/Ü.
"ARENG"

ROMAAN Nr. 3

SISU:

- Inglise romaan: Martin Diabo.
Selma Lagerlöf: Künlatuli.
Leili Vaaldemägi: Kristo.
Malle Jann: Leegid.
Edith M. Almedingen: Kui jälgi ei ole.
Marie Hell: Seiklus kiirrongis.
Alador Laszlo: Tänapäeva kuninganna.
Arnold Liiv: Loomingul.
Ralf Urban: Aus leidja.
Rudolf Jeremias Kreutz: Täiuslik aadlik.
Hans Matscher: Toomaöö.
Tõtt ja nalja.

Romaan'i

tellimishinnad 1933 aast:

Kodumaale ühes saatekuludega:

12 kuud (24 nr-t)	Kr. 6—
6 " (12 ")	" 3 25
3 " (6 ")	" 1.75
2 " (4 ")	" 1.25
1 " (2 ")	" —.70
Õksiknumber	" —.35

Välismaale ühes saatekuludega:

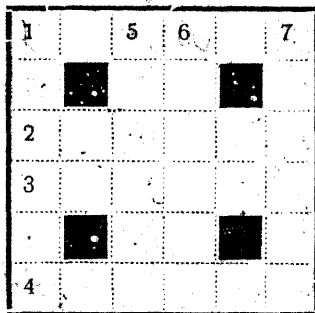
12 kuud (24 nr-t)	Kr. 8.—
6 " (12 ")	" 4.25
3 " (6 ")	" 2.25

„ROMAAN'i“ talitus

Tallinn, Vene tän. 13,
telefon 437-18.

Ristsõnademõistatus Nr. 3 (261)

Seadnud: Em. Gutmann.

Sõnade tähendused.

Vasemalt paremale:

1. Südameetus.
2. Ohuke liistek.
3. Vesilääts.
4. Ööbik.

Ülalt alla:

1. Vee ja maa piir.
5. Koduloom.
6. Lehtusteadus.
7. Üks Estonia vanemaist näitlejaist.

Lahendus ilmub Roman nr. 5 (263)

„**Romaan**“ on põnevam, kaunim ja tuumakam ajakiri Eestis.

Romaan

Nr. 3 (261)

Veebruar 1933

XII. aastakäik.

Martin Diabo.

Romaan inglise keelest.

3

Veel enne kui need sõnad kaikusid, paugatasid revolvrid ja üks kuul vuhises Bevisest mööda. Tema ei olnud jahmatusest veel toibunud, kui Jenniferi hirmukisa läbi õõ kajas.

Hämmastava külmaverega jagas Martin Sondes oma käske.

„Ärge laske seda nurjatut ligidale ja vaadake teiste paatide järele ringi!“

Siis tormas ta trepist alla ja lükkas salongi ukse lahti.

Neli meest olid lahtiste luukide kaudu sisse tunginud ja ründasid naisi. Kaks meest olid Liliase kallal, kes enda nende käest aga angerjalibedusega oskas vabastada, kolmas kummardas Jenniferi kohal ja oli selle vastu tugitooli surunud. Mehel oli puss käega kõrgele tõstetud.

„Raha — kus on?“ susistas ta.

Jennifer raputas kinnisuul pead.

Martin laskis. See oli tore lask. Bandiit vajus kõrvale ja puss lendas põrandale.

Seda märgates laskisid ka teised oma ohvri lahti ja tormasid kapteni kallale. Tekkis metsik võitlus.

Poolimasena vahtis Jennifer kokkunult oma ümber. Praegu oli Martin jälle ühest vastasest jagu saanud, kes hoigades põrandale kukkus. Sondese rusikad olid talt edasise võitluselusti riisunud. Nüüd asus kapten kahe teise kallale, kes olid tugevad mehed. Ta haaras ühel vastasel kõrist kinni ja katsus ka teist oma raudrusikaga tabada, kuid see andis talle palju tööd. Nõnda ei pannud ta tähelegi teise ettesirutatud jalga ja kukkus. Seisukord oli nüüd hädaohtlik. Seda taipasid Martini vastased kohe.

„Puss — ruttu,“ ägas üks neist. Ja juba ta tõstiski pussi Martini kaitsmata selja

kohale. Kuid nagu panter kargas Liliase vahele. Välgu kiirusel oli ta kahmanud pussi, mis ründajal tema kallale kippudes maha kukkunud, ja raius sellega pimedast peast oma ümber. See aitas. Ta oli ründaja käevart haavanud ja see langes. Martini rusikas vuhises nagu kukkuv puu vaenlase pähe, ja enne kui neljas millekski aega sai, oli ta relvatuks tehtud.

Õhk oli nüüd puhas ja ründajad võidetud.

Kaotamata minutitki, ruttas Martin nüüd laevalaele, kust kostsid paugud.

Pooltel teel aga pööras ta ja vaatas Jenniferi hirmustkähvatanud näkku.

„Kas olete haavatud?“ küsis ta lõõtsutades.

„Ei.“

Kas oli neiu Martinilt oodanud kaastunnet?

Martini pilk heljus temalt Liliasele, kelle silmad võitlusröömsana välkusid. Siis puudutas ta jalg midagi kõva. Ta kummardas, nägi oma revolvrit, võttis ta üles ja surus selle mitte Jenniferile, vaid Liliasele kätte.

„Teie oskate seda kasutada,“ ütles ta ja kadus.

Liliase lukustas tema järel ukse, pööras siis ja naeris tasakesi.

„Ta on hirmus — kõike oma vihas purustav mees. Ma armastan teda.“

Jennifer värises.

„Ta on õudne.“

Kuid ta süda oli kurb. See oli Liliasele olnud, kellele Martin oma elu eest tänu võlgnes, ja oma revolvri oli ta temale andnud. Liliase oli isik, kellega arvestati.

Pascobas polnud kangelane. Lasud „Evellyne Hopelt“ olid ta araks teinud. Pealegi oli tema laev kergem ja merevee loksudes polnud ta lasud küllalt kindlad.

Täitsa varjanata seisis Martin Sondes laevalael ja silmitses veolaeva teravasti. Siis laskis ta enesele anda revolvri, täitis selle ja hüüdis Lincolnile :

„Ankrud üles — sõidame!“

Ta asus tüüriratta juurde.

„Täisaur.“ kõlas kapteni hää. Mootor hakkas mürisema, vint töötama ja, nina kõrgel, tormas „Evelyn Hope“ merele, mis vahutas.

Kuid veolaevgi ei jätnud jonni. Visalt liikus ta vastase kõrval edasi.

Vali ilme tekkis Martini näole ja kuratlik helk välkus ta silmis. Ta pööras tüüriratta ümber, laev kuulis ta käsku, pööras ja kavatses kiusajale otsa sõita. Nüüd aga sai veolaev niiteldal jalad alla. Ta püüdis meeletult kursist pääseda ja pööras ja käänas nagu raudrusika all.

Siis kõmatasid lasud. Relvad olid pöördud „Evelyn Hopele“. Bevis tõmbas ruttu pea krae vahele.

Ripsmeid liigutamata seisis Martin nagu kivikuju tüüri juures, tal näisid olevat terasest närvid.

Pascobas oli kaotanud selle äreva mängu tagajärjel kõik rõõmu ja tahtis laeva sadamasse tagasi juhtida. Aga tema taga seisis Cipriano ja hoidis revolvrit ta kuklas.

Veolaeva omanik kirus ja vandus, aga külm raud sundis teda alistuma.

Täie jõuga pööras „Evelyn Hope“ ja tungis vaenlase kallale. Vististi taipasid Pascobas ja Cipriano, et Martin Sondes enne põhja läheb kui taganeb.

Vihas hambaid kiristades pööras Pascobas oma laeva ümber ja Cipriano pidi tal seda teha laskma. Hirmus needesõna tuli ta suust — nad pidid järele andma. „Evelyn Hope“ oli nad tagasi tõrjunud.

9.

Lilias.

Paul ja Bevis said sel ööl tunda, mis tähendab laeva nagu „Evelyn Hope“ kindlast sadamast välja juhtida tormisele merele. Nemad ja madrused töötasid üliinimlikult. Väsimuses vajusid peaaegu nende silmad kinni ja ainult kapteni käsud, kellele nad oma elu võlgnesid, jõudsid neid veel valvel hoida.

„Evelyn Hope“ maadles lõikava maruga. Martin Sondes, kes vähimatki väsimusemärke ei ilmutanud, andis samasuguse kõva häälega käske, ja siis vankusid nad oma kabiinidesse. Nad olid asendatud.

Oli kätte jõudnud õhtupoolik, enne kui

Martin Sondes laelt lahkus. Ja siis alles nägid nad, et ta oli haavatud.

Jenniferi läbistas kuum ehm, kui ta Martini käevarre ümber märkas halvasti seotud mähet. Ometi oli jälle Lilias see, kes tegutses. Ta astus Martinile teele ette ja ütles :

„Lubage, et teie sidet uuendan, kapten!“

„Pole tarvis,“ tõrjus kapten kuivalt. „Seda tegi Topi juba.“

„Nägin juba,“ pilkas Lilias. „Aga haav paraneb rutemini, kui ta õieti on seotud.“

Ta ei küsinud pikemalt, vaid avas sideme ja kobas õrnasti verist haava, mis kuul ta lihastesse oli rebinud.

Kerge põletis südames, silmitses Jennifer seda. Ta ei saanud enesest enam aru. Sondes oli toores, jäme, räpakas — kui tihti oli ta teda selle nimega nimetanud. See mees oli temaga nii käitunud, kuidas see tema arvates oli andestamata. Tema ülalpidu tema kui tunnustatud iluduse vastu oli kuulmatu ükskõikne, mis piirdus juba lugupidamatusega. Ta vihkas seda meest ja kadestas ometi Liliast, kes tohtis ta haava ravida ja sel kombel varsti võis võita ta lugupidamise.

Jennifer liialdas. Ta ei märganud, et Martin, vaatamata Liliase meelitustele, jahedaks ja külmaks jäi nagu ennegi. Mees vaatas Liliasele, ja ta teravate silmade tagaseinal välgahtas see pilkav, muigav naeratus, mis naise manöövrast kohe aru sai.

„Kas see teid ei üllata, kapten, et leiate minusuguses üleannetus naisel omadusi, mis ligimesele väga vajalikud on?“

Lilias lõi silmad edevalt üles Martini poole.

„Ei,“ vaidles see. „Räägitakse seltskonnas palju Punase Risti mõjutustest.“

„Kui kahju. Teie röövite minult võimuse teid hämmastada,“ jonnis Lilias.

„Teadsin, et see teid valusalt puudutab,“ vastas Martin teravasti.

Lilias taganes. See oli ometi liig avameelsus, leidis ta, ja tunnistas ka, et kapten Sondes talt oli aru saanud. Vaikne meelepaha valdas ta.

Jennifer sellevastu tundis oma südames nagu sümpaatiat kapteni vastu tõusvat. Jälle ei teadnud ta ise seda seletada, aga see rahuldab teda nähes, et see mees, keda ta põlgas, Liliase mängu tõsiselt ei võtnud.

Ta astus nende juurde.

„Kapten,“ ütles ta soojalt, „ma pole teid veel tänanud selle eest, et möödunud ööl päästsite minu elu.“

Ainsa pilguga embas kapten ta kuldpead ja ütles lihtsalt :

„Selliste asjade eest siin ei tänata, miss Daun. Abi on meile nii endastmõistetav, et ei maksa selle üle sõnagi raisata.

„See näib meile ka põhjusena,“ ütles Liliast tasakesi silmi tõstes, „et teie ka mulle sõnagi ei ütelnud, kui mina teid kaitseisin.“

„Kas soovite, et ma teid tänan, miss Seyler?“ küsis Martin lustilikult.

„Vaevalt . . . ometi, kuna sellele mõtlete, miks mitte?“

„See'p see põhjus ongi, miks ma seda ei tee.“ Mees mängis sõnadega nagu laps klaaskuulidega. „Selle läbi tunneksid inimesed ainult kohustust.“

„Ja teie ei taha, et Jennifer teie vastu kohustust tunneks?“

„Tema pole millegagi kohustatud.“

„Noh — mina pole nii õilis kui teie; mind ei rõhuks see põrmugi.“

„Sellisena ma teid hindasingi,“ oli terav vastus.

Neiu täied huuled muutusid kitsaiks ja ta silmaripsmed langesid viha varjates, mis ta silmadest sädeles.

Seda inimest oli võimatu kergesti juhtida, nautis Liliast tuseselt. Kapteni ühtlane ja hedus võrdus nagu purustamatu soomusele, millelt tema võrgutusekunst menuta tagasi pörkas; samuti oli raske ta keeleväledusega võidelda. Aga Liliast tahtis talle anda õpetust. Ta tahtis selle mehe kõigi vahenditega oma külge kõita, ja kui see oli sündinud, siis pidi järgnema karistus, mis ta temale määranud.

„On ometi imeilus teadvus, kui tuntakse, et teine sind mõistab, Martin . . .“ Ta tegi väikese kunstpauzi, enne kui lõpetas . . . „Sondes.“

„Jah, mõistab,“ vastas kapten naerdes. Liliast oleks meelsasti jalga vastu pöranud dat pöranud vihatujus. Kui osavasti kapten ta oma relva oskas ta vastu pöörda.

Jennifer, kes ei suutnud oma rõõmust sädelevaid silmi varjata, pööras ja lahkus.

„Nüüd kihutasite ta minema,“ kurtis Liliast. Ta kummardas oma pea nii sügavale kapteni käe kohale, et ta juuksed puudutasid Martini põske. Ta tundis selle triki mõju meestele.

„Teie olete tema jaoks liig jäme ja kondiline, kapten,“

„Võimalik,“ tunnistas Martin lühidalt.

„Näib, et Jenniferi põlgus teid suurt ei liiguta.“

„Selle noore daami huvi ei ole minu vastu

sugugi nii suur kui oletate,“ tõrjus Martin rahulikult.

„On see nüüd tagasihoidlikkus või ükskõiksus?“

„On mu vastus nii tähtis?“

„Ei, ei arva. Teie jõulisele inimesele on, usun ma, ükskõik, mis meie pealiskaudsed olendid temast arvame. Eks ole?“

Selle küsimuse oli ta esitanud kavalusega, et Martinit ta kaitstud seisukorrast välja meelitada.

Kui Martin temale nüüd jaatavalt vastas ja naiste kohta hukkamõistva otsuse ütles, siis tahtis ta seda kohe Jenniferile ütelda; ütles ta aga midagi meelitavat, siis võis ta sellest ise rõõmustada.

„Minu arvamine on ju täiesti tähtsusetu,“ vastas Martin.

Liliast oleks meelsasti jalgadega trampinud. See angerjassile viis, kuidas kapten ta silmustest vabanes, vihastas teda.

„Teil on õigus,“ otsustas ta armastusväärsest ja sidus sideme kõvemini. „Teie seisate kõigist neist asjadest ülemal. Sinna aitab teid küll te määratu jõud. Teid peaks õieti kartma,“ tunnistas ta ja vaatles siis selle tihti korratud sõna mõju.

Ütle mehele, et ta sind hirmutab ja arastab, ja temas ärkab kohe võimsa võitja tunne, mille järele ta siiski tegutseb.

„Kui see tõsi oleks, siis tunneksite oma südames küll täitsa uut tunnet, miss Seyler,“ nentis Martin jahedalt naeratades. „Kuid asi ei ole nii, kuidas ütlete.“

Nende sõnadega sammus kapten temast mööda ja jättis ta vihasena seisma.

Liliast taipas, et see barbaar, keda ta oli tahtnud oma sõrme ümber mässida, temast oli läbi näinud, ja oli nüüd vihane. Mitte tema, vaid Martin oli võimuse oma kätte kiskunud.

Mõni minut hiljem leidis Paul Glen ta kabiinist. Neiu silmad välkusid nii vihaselt, et Paul temalt murelikult küsis :

„Mis on teiega, Liliast? Olete nii pahane? Mis peale?“

Liliast ohkas.

„Oh Paul,“ ütles ta peaaegu loomulikult nuuksudes, „olen rõõmus, et tulite. Nüüd teab ta vähemalt, et ma pole kaitseta.“

Paul silmitses teda hetke tarretult, siis küsis ta ruttu :

„On see . . . see . . . Sondes ehk julenud . . .?“

Liliast tegi, nagu oleks ta pidanud inetust stseenist enne veel toibuma.

„Oh ei . . . , nüüd on kõik jälle korras. Olen lapsik . . . ärme teeme enestele veel

enam meelepaha. Parem . . . olen õnnelik, et ma enam pole üksipäi.“

„On see nadi . . . ?“

„Ei, ei,“ rahustas Liliast. „Ära vihasta, Paul, ürglaaneelanikult ei tohi ju palju oodata. Kui ta naise ligidal tunneb . . .“

„On ta siis selline?“ vihastas Paul. „Siis vaadaku ta ette, see . . .“

Hambaid kiristades neelatas ta vandesõna alla. Siis ruttas ta trepile, mis laevalaele viis. Tema vaenulik pilk näis läbi puurivat kapteni, kelle selg oli tema poole.

Kui tal ometi oleks olnud põhjust kapteni kallale tormata!

Tumedail silmil oli Liliast Paulile järele vaadanud. Siis hakkas ta tasakesi oma ette naerma.

„Mina oskan ometi ikka jälle meie elusse vaheldust tuua,“ kiitis ta iseennast. „Kui ta oletab: et ma kuulun naisvampiiride hulka, miks siis seda varjata? Pealegi peab ta taipama, et ta mind karistamata ei tohi tagasi lükata.“

Oleks Sondes tema silmadesse sügavmini vaadanud, kus kõiksugu tunded nagu nõiakatlas segamini keesid, ta oleks ehk ometi leidnud, et seda naist mitte ei olnud kerge käitada — armastuses ja vihas.

10.

Donna Diaba.

Reisi teisel päeval pärast lõunat silmasid nad horitsondil üht purjekat.

Tuul oli täiesti vaikinud ja „Evelyn Hope“ sõitis paraja kiirusega.

Kui reisijad laeva ilmunises ei näinud ka midagi ähvardavat, siis ei tunnud Martin Sondes sellest ometi suurt rõõmu.

„See on „Donna Diaba“,“ seletas kapten Jenniferile. „Naiskurat“, see nimi sobib selle laevale hästi,“ naeris ta.

„Kuidas võisite ta selles kauguses ära tunda?“ küsis Jennifer.

„Plekist ta toppurjel.“

„Ta läheneb aga ruttu,“ märkis Bevis, kes oli nende juurde astunud.

„Sest et ta suureameerika mootoriga on varustatud. Ta ei vaja tuult, vaid jõuab niisamagi meie juurde.“

Need sõnad sundisid kuulajaid pöörma.

„Jah, kas arvate, et see laev meid jälgib?“ küsis Jennifer muutunud häälega.

„See kuulub pooleldi Pascobasele,“ vastas Martin ja mõotis silmadega kaugust. Siis läks ta tüürimehe juurde käsku andma.

Kui ta jälle tagasi tuli, ütles Jennifer:

„Pascobas näib mulle veel kõige vähem hädaohtlikuna.“

„Vististi viibib ka Cipriano pardal,“ vastas Martin. „Muide pole ka Gonzala, „Donna Diabo“ kapten, pennigi parem ja selle juures on ta veel tubli meremees. Hiiglane kasvult, julge hulluseni, hispaania grande maneeridega — kardetav vastane.“

„Teie räägite tema omadustest peaaegu imetlusega, kapten,“ sähvas Lilius.

„Kirjeldan teda vaid sellisena, milline ta on, muud midagi. Ametivennana pole ta ju paha inimene, aga on mees, kellega tuleb arvestada nagu siin, kus ta meid järgib. Küll te õpite ta omadusi veel tundma.“

„Teile näivad meeldivat eriti metsikud ja toored inimesed,“ uuristas Paul.

„Eeldan neid mõnikord isegi valgetest,“ tõrjus Martin. „On olemas keegi valge, kelle ma oksa tõmbaksin ja kui ma tema eest ka Gonzala peaksin vabastama.“

„Tolle, kes teie indiaani sõpradega nii õudselts ja nadikaelselt käitus?“ küsis Jennifer.

„Jah, tolle koera, kes veel hoopis muid alatusi toimetab, mille eest ta kord peab kannatama. Kuigi ta on võrsunud heast perekonnast, on ta ometi kõige kurja ja alatu koostus. Juba tihti oli ta mul peos, kuid ikka jälle sai ta mu käest lippama. Aga mul on aega. Kättemaksu tund tuleb kord mullegi, seda ma tean. See on minu elu otstarve.“ Ta naeris kibedasti. „See tunne on nii kindel, et teil kokkupõrkest „Donna Diabaga“ midagi pole karta. Mina viibin alati teie juures, sest ma ei või surra, enne kui olen teinud oma töö.“

Ta silmad purskasid tuld, nagu tulekeeled kraaterist, tõenduseks, et see pole veel kustunud. Martin tõmbas sügavasti hinge, sulges hetkeks silmad, ja kui ta nad jälle avas, peitus neis jällegi meremehe terav, jahedaltkaaluv pilk.

Pääsnud nagu võlust, vaatasid kõik neli kaptenile.

„Põhjalikult vaadates olete teie siis samasugune kui Jennifer: oma kättemaksu teener, kapten Sondes?“ küsis Liliast. „On huvitav, kui sarnased on teie saatused. Jennifer järgib üht nurjatut, kes kuhu ka ilmus tegi kahju, ja teiegi järgite sellist nurjatut. Kas see pole iseäralik?“

Ta vaatas üle teiste ja Jenniferil oli tunne, nagu jälgiks Liliast teatud jälgi, nagu aimaks ta midagi, üht saladust, mida ta üksipäi tundis, ja mängiks sellega, seda seletamata.

Keegi ei vastanud. —

Kogu pärastlõunat järgnes „Diabo“ juba „Evelin Hopet“ ja kuna tal oli kõvem mootor, siis õnnestus tal, kuigi pikkamisi, nende vahet lühendada.

Rahutud reisijad vahtisid lähenevat laeva, nagu oleks sellelt hõõgunud kihvtiauru, mis neid takistas hingamast.

Lilias vabastas enese võlust ja deklameeris tasakesi:

„Nigh and nigh draws the chase,
Whit unperturbed pace,
Deliberate speed, majestic insssancy,
Come on the following Feet . . .“

ja Martin Sondes, kes ta taga sisis, täien-
das:

„They beat, and a voice beat
More instant than the Feet
Allthings betray thee, who bet-
rayest Me.“

„See ei sobi siia,“ parandas Lilias pöördudes.

„Nii?“

Martin Sondes ja Lilias seisid nüüd üksteise vastas. Nüüd taipas neiu, miks Martin sõna „betray“ oli rõhutanud. Ta ohkas. See tähendas. — Mis see tähendas? Kas võis kapten teada, et ta intrigeeris, Pauli ja tema vahele lõi tuli? Kas Martin aimas, et ta teda Jenniferi vastu välja mängis ja Pauli jälle tema vastu? Tundis ta tema nõu ära? Ta oli ta tähelepanu juhitud sõnale „reetma“ — nii siis nägi ta temas reetjat — äraandjat? Jah, ta nägi temast läbi, veel enam, solvaski teda! Vihaselt pigistas ta oma käed rusikasse.

Meelsasti oleks ta kaptenit löönud!

Ent kapten oli temale pööranud selja ja kõneles Jenniferiga, nagu ei oleks juhtunud midagi.

„Ainult kõvajõuline masin suutis suure kauguse lühikese ajaga sooritada. Purjek ei oleks sellega saanud hakkama,“ seletas ta oma sügava häälega.

„Oh, kui me selle viletsa mootori ometi saaksime seisma panna,“ soovis Jennifer niisuguse hardusega, et Sondes pead pööras. Siis naeris ta tasa ja täielikult.

„Meie soovime sedasama, miss Daun.“

„Aga see ei too soovi täitumist.“

„Kas teil pole ettepanekut, kuidas me endid saaksime aidata?“ uuris Martin pehmesti, nagu küsitakse seda lastelt.

Ja Jennifer pidi isegi naeratama; kapten küsis tema alt kaitsekavatsusi.

„Minul?“ kordas neiu lustilikult, „Ei!“ Rõõmsail silmil naersid nad mõlemad.

„Kas teil pole mõnda kavatsust?“ küsis Paul äkki vahele.

Martini hääl muutus tõsiseks, kuuldes seda häält, kuid ta noogutas kergesti. Siis läks ta tüürimehe juurde, andis sellele mingisuguse käsu ja tuli siis endisele kohale tagasi.

„See oli minu esimene,“ teatas ta.

„Lapsik lõbukülastele mõistatusi anda,“ nentis Lilias ja ta hääl ei kõlanud enam nii meelitavana.

„See pole mõistatus,“ tõrjus Martin. „Tahan katsuda jõuku blöfiga üllatada. Gonzalal on enam mehi pardal kui mul. Need on temale ustavad ja paremini koolitatud kui minu värvilised, keda ei või usaldada. Gonzala tahab tingimata katset teha ja minu laevale kallale kippuda, loomulikult öösel, aga kui tarvis ka päeval. Õnnestub see rünnak, siis oleme kõik otsas, sest tema armuandmist ei tunne. Ma usun aga, et ta enne veel katset teeb minu laeva ja meeskonda suure kärata kätte saada.“ Martin pigistas silmad ja tõmbas sügavasti hinge. „Ja siis tahan talle selleks võimaluse anda,“

„Kas tahate meid vabatahtlikult hätta saata?“ küsis Paul protesteerides.

„Rahulikult, Paul,“ käskis Jennifer tõsiselt. „Ei ma usu, et kapten Sondes midagi sellesarnast kavatseb!“

Ta silmad viibisid suurena ja säravana kõikumata usust Martinil.

„Ha, ma hakkam juba kaptenist aru saama,“ naeris Lilias sapiselt.

„Jah,“ vastas Jennifer lühidalt.

„Sellest saab põrgutants,“ arvas Sondes, tähelepanu pööramata Liliase märkusele. „Kui meil ei õnnestu Gonzalat eemaldada, siis on Ronald Buckinghami vabastamine väga küsitav.“

„Kelle vabastamine?“ küsis Lilias arusaamatult. Kohkudes andsid ta sõbrad talle märku, et ta mõtlematult enam kaugemale ei räägiks.

Sondes vaatas külmalt temale ja kordas:

„Ronald Buckinghami, miss Dauni poolvanna vabastamine.“

„Ah nii — muidugi,“ kogeles Lilias meisterlikult mängitud hajameelsusega, ja keegi ei aimanud, et ta meeeldi oli selle vea teinud. „Kui peatu ma ometi olen. Unustasin selle täitsa,“ vabandas ta kohmetult.

Martini silmad viibisid temal läbitungivalt ja neiu teadis, et mees nüüd järele mõtles tema vea üle ja see temas äratas umbusalduse. Kapteni põlglik pilk ütles talle, et ta tema jälle oli ära tundnud.

„Me peame „Donna Diabo“ enestel kaalust kõrvaldama, sest ükski ta meestest ei tohi meie sihti teada. See äratakse tähelepanu ja uudishimu, mis meie kavatsusest kriipsu läbi tõmbaks. Peale selle satuksimise kõik arresti, kui meie reisi eesmärgist midagi lähemat kuulda.“

„Seni on see neile aga teadmata, mis meie sõidu on põhjustanud, mis?“ küsis Paul.

„Jah, aga need saavad selle teada. Sel-line rühm nagu teie oma ja sõnum teie va-randusest on meile juba vististi ette len-nanud. Ei, „Donna Diaba“ ei tohi meid jälgida.“ Paendumata tahe kostis neist sõnadest. „Ja teie kõik peate kaasa ai-tama ja kui tarvis kõik kaalule panema — meie kõigi hüvides.“

Jennifer astus naeratades rääkija juure.

„Me ootasime seikluslikku sõitu, kapten, ja me pole omamõtet muutnud, kuigi nüüd taipame, kui vähe aimu meil oli hädaohtu-dest.“

Süvenedes jutusse, polnud reisijad tähe-legi pannud, et „Evelyn Hope“ oli kurssi muutnud ja nüüd ühe väikese, metsastatud saare suunas sõitis.

Roheline hämarus laskus neile, kui nad saare kõrval edasi libisesid. Kõlavalt ja selgelt kostis mootori mürin neile kõrvu, sest mets heitis selle kõvendavalt tagasi.

Mets ulatas kaldani; kummaliselt kää-bustunud puuroikad paistsid veest välja ja haarasid oma okstega nagu kätega nende järele. Niisked, kahvatud oied pöörlesid tüvede ümber; palmid tõusid, ümbritsetud kõiksugu teistest vääntaimedest, oma hiigellehtedega üles taeva poole. Kõik õit-ses, kasvas, kandis vilja, kõdunes jälle ja tekitas siin ürgmestas sellise segu, millist veel ühegi inimese jalad polnud puuduta-nud. See oli läbitungimata kogu, sest et aasta aasta kannul ikka jälle uus elu ärkas seal kõdunevast kogust.

Niiske, palavikuga täidetud kuum õhk lõi sealt reisijale vastu, kel oli tunne, nagu oleksid nad sõitnud surmajõel, mispärast nad ei jõudnud hoiduda kergest hirmuvä-rinast.

„Kui imetaolik,“ hüüdis Liliase häämas-tudes. „Tahtmatult tunnen ma seda nähes looduslikku jõudu eneseski.“

„Mina mitte; mina tunnen ennast siin rõhutuna ja väiksena,“ vaidles Jennifer, kellele siine uimastav õhk pähe lõi.

„Jah, selle niiske, lämmatava köduõhuga peab enne pikkamisi harjuma,“ tunnistas Sondes ja andis Liliasele märku.

Kõlas komando ja kohe selle järele kajas ankrukettide ragin.

„Te tahate siia ankrusse jääda, kapten,“ küsis Bevis.

„Jah, ma pean jälgesid eksitama,“ vastas Sondes.

Paat lasti vette ja sõuti maale, ja mõne minuti pärast oli „Evelyn Hope“ tugeva puutüve külge seotud.

„Kui Gonzala seda kuuleb, siis teab ta, et olen laeva ankrusse pannud ja niipea kohalt ei lahku. Kuid ometi võime igal ajal lahkuda,“ seletas Martin.

Vaheajal oli „Donna Diaba“ saare ta-gant nähtavale tulnud ja laskis ankru um-bes veerandmiili eemal samuti vette. Mar-tin kuulas teravasti, kuid ei kuulnud ankruketti kõlisevat ning naeratas.

„Kavalpea, see Gonzala. Laseb enese samuti ainult maa külge siduda, et võiks mulle viibimata järele tulla. Ta on end küll hetkeks kinnitanud, kuid on ettevaat-lik.“

„Aga teie võite olla sama ruttu stardi-valmis, eks ole, kapten?“ küsis Jenni-fer.

„Muidugi; aga Gonzala seda ei tea,“ seletas Sondes. „Arvan, tema taipas meie ankruketi kõlminat hästi ja usub, et me va-jame sõidu ettevalmistuseks vähemalt pool tundi.“

Natukese aja pärast jatkas kapten: „Mul on järgmine plaan: „Donna Diaba“ on meist veerand miili kaugel, Gonzala arvab enese seal olevat kindla, saadab aga vististi välja paadi, kes meid pimedas peab valvama ja meie vahel ühendust pidama. Täna öösel tohiks ta meile läheneda, kui ta meile ehk kallalegi ei tungi.“

„Ta peab ometi eeldama, et teda ootame,“ ütles Glen, „ja selleks valmis oleme.“

„See ei tähenda midagi ei Ciprianole ei Gonzalale. Neid on enam ja nad tea-vad, milline meeskond meil on. Ja et meie meeste poolt ei tuleks reetmist, panen nad luku taha, ja teie, mr. Glen ja mr. Probyn, vastutate selle eest, et keegi neist ei välju.“

Pauli kulmud läksid kupra. Liliase mär-kas seda ja õhutas tuld: „Nähtavasti õpe-tatakse teid siin politseinikkudeks, Paul. Kui jälle Londonisse jõuame, olete selleks küps ja võite enesele mõne politseiniku koha hankida.“

Tagajärg ei jäänud tulemata.

„Eeldaksin sellele tööle tegevusrikkamat kohta, kapten,“ vastas Paul pahaselt.

„Siin pole juttu tegevusest, mr. Glen,“ katkestas kapten ta kõne lühidalt, „vaid

siin on jutt meie elu kaitsmisest, ja mina asetan teid kohale, mis teile kõige paremini vastab.“

„Ja teie kuulate ilusasti sõna,“ sosistas Liliasele kõrvale.

„Meile tuleb veel niipalju kuuma tööd, et ka miss Seyleri sõjalikkus meile veel kasulik võib olla,“ ütles Martin natukese aja pärast, kuna ta Liliasele pilgu heitis.

„Aa, seegi ei jäänud teie teravale vaatele nägematuks,“ vastas Liliasele imestades.

„Ei, ma tunnustan teie omadusi,“ tähendas Sondes ja pööras siis jälle kõikide poole: „Varustan teid kõiki relvadega, kuid loodan, et teie neid ei vaja. On see aga vajalik, siis tarvitage neid ruttu ja viimata. Halastust ja armu ei ole, sest ka meie vastane ei tunne neid.“

„Teie varustate meid nõuannetega, kapten,“ ütles Jennifer nüüd, „kas tahate meist lahkuda?“

„Jah, natukeseks ajaks.“

„Aga kuhu?“

„Panen „Donna Diaba“ mootori seisma.“

„Üksipäi?“ Selles küsimuses peitus nii palju kartust, et Bevis rahutult Jenniferi silmitses. „Teie tahate üksipäi vaenlase laevale minna?“

„Kõige parem on üksipäi,“ noogutas Martin.

„Ei, kapten, seda ei tohi meie lubada. Hädaoht on liig suur teile.“

„Üksi saan ma asjaga paremini toime kui mitmekesi,“ rahustas Martin Jenniferi imepehme häälega. „Üks jääb kergemini nägemataks kui kaks või rohkem.“

„See on teile liig ohtlik ja peale selle jääb siis meie terve ettevõtte küsitavaks, kapten.“

„Mitte, kui ma saavutan, mis kavatsen. Ja ma usun oma kavatsuse teostamist.“ Martin silmitses neid teravasti. Pealegi pole seal laeval siis kedagi, sest et kogu meeskond sealt lahkuvad ja teid ründab.“

Kohkudes taandusid kõik.

„Olen ma oma plaani juba viimseini üksikasjani välja töötanud,“ jätkas Martin rahulikult. „Kuidas juba ütlesin, lastakse seal paat vette, kes meid valvab. Seda ma ründan, ja kui siis „Donna Diabo“ enam teateid ei saa, lähenevad teised. Siis saabub aeg mulle mootori rikkumiseks. See õnnestub, peab õnnestuma,“ ütles ta käre-dasti.

„Aga teie vajate inimest, kes valvel on, kui teie viibite vaenlase laeval,“ hüüdis Jennifer hirmuga ja punased plekid tekki-sid ta põskedele.

Miina Hermann,

helilooja ja koorijuht. Neil päevil sai täis 50 aastat, kui ilmus ta esimene helitöö „Isamaa, õitse sa“. 50. aasta jooksul on Miina Hermann arenenud meie populaarsemaks heliloojaks ja koorijuhiks. 10. veebruaril korraldab Lauljate Liit koos E.M.O. segakoori ja Tallinna Meestelaulu seltsi kooriga Miina Hermann juubelikontserdi, kus kantakse ette tema kauneid koori- ning soololaule. Jubilar pühitseb 9. 2. 33. oma 69. a. sünnipäeva.

„Ei. Paat, mida tarvitan, viib mu sama ruttu sinna kui tagasi.“

„Sellegipärast peab teil olema kaaslane, kapten. Mina nõuan seda,“ hüüdis Jennifer.

Sondes raputas pead.

„Ükski mees ei tohi puududa, miss Daun.“

„Evelin Hope“ vajab kõiki.“

„Ma ei mõelnudki mehele,“ ütles Jennifer punetaval näol. „Mina saadan teid.“

„Ei, miss Jennifer.“

Nüüd pidi Martin katsuma oma häält kindla hoida.

„Tulen. Ja seekord viin oma tahtmise läbi. Oskan lasta ja teie vajate minu abi.“

„See on teile liig kardetav.“

„Kas usute, et mina mingisuguseks üles-andeks ei kõlba?“ küsis neiu haavunult.

„Ometi,“ tunnistas Martin tasa. „Aga see ei ole minu vastupanu õige põhjus.“

„See seisab meie soosja meie pehmuses,“ hüüdis Liliasele vahele.

„Üsna õige, se'ep see on. Haritud naiselt ei või sellist asja nõuda.“

„Siin pole nüüd pehmust,“ ütles Jennifer välkuvail silmil. „Meil on vaid oma

Pr. Netty Pinna,
vanemaid ja andekamaid „Estonia“ teatri näitlejaid,
pühitses 5. veebr. s. a. oma 25. aastast lavategevust.

siht silmade ees ja sinna peame eksitamata minema. Meid on pisut ja sellepärast peame kõik oma energia pingule tõmbama, et ettevõtte õnnestuks. Siin pole juttu meestest ja naistest, on juttu vaid kaastöölisest meie ettevõttes.“ Ta tõmbas sügavasti hinge ja lükkas loki laubalt kõrvale. „Nii. Mina tulen kaasa ja ütlen teile, et teie minust ei pettu. Teie ei pea minus nägema naist, kuid ma tahan teile olla seltsiline, kaaslane, kes teie seltsis meie ettevõtte ka suks läbi läheb tulest ja veest.“

Jennifer läks rahulikult otsustades oma kabiini. Kuid Paul jooksis talle ette ja peatas ta.

„Jennifer — olge ometi mõistlik. Kui juba keegi peab oma elu panema kaalule, siis olen seda meelsamini mina, kui teie.“

„Mitte vastu rääkida, Paul,“ ütles Jennifer kindlasti. „Teie jääte siia, sest et siin hädatarvilik olete.“

Ütles ja läks trepist alla.

Sondes läks tüürimehe juurde. Liliastas ta ette ja ütles: „Kuidas teie hädaohtu ihkate, kapten!“

„Mina ei ihka teda,“ vastas Sondes külmalt. „Pean talle vaid silma vaatama ja teda kohelda oskama.“

„Mina ei mõtle nüüd hädaohule, millele teie mõtlete, ei mõtle millegile inetule,“ rõhutas Liliast iga sõna, „vaid mõtlen hädaohule, kuidas pean ma seda ütleva? — hädaohule, ilusale hädaohule teie paadis!“

„Nähtavasti ei õpi teie küll iial võitlema

avalikult, miss Seyler,“ vastas kapten pahaselt.

„Ei,“ naeris Liliast. „Ehk olgu siis, kui sellega ühes saab nalja. Mulle tuleb parajasti midagi meelde. Kas teie viibisite 1919 aasta maikuu juhulikult Tampicos?“

„Mis peitub selle küsimuse taga?“ mõistatas kapten.

„Kas kardate vastamast?“

„Mitte sugugi. Jah, viibisin Tampicos. Miks tahate seda teada?“

„Kas naised iial avaldavad oma ülalpeo põhjusi? Ja kas viibisite sama aasta novembrikuul ehk ka San Ilaras?“ küsis Liliast edasi.

Sondes silmitses teda kui haruldast eksemplari, millist ta veel polnud näinud.

„Seda ütlen, kui avaldate oma uudishimu põhjuse.“

„Täna. Sellest aitab.“ Neiu naeris talle näkku. „Teie siis olite seal? Või tahate salata?“

„Ei. Mul pole põhjust tõtt peita,“ tunnistas kapten. „Kuid ma nõuan seletust.“

„Võimalik, et selle teile annan.“ Neiu otse laulis need sõnad. „Aga mitte täna.“

Hetke aega nõjatas ta ilus nagu kapteni näol, siis oli ta kadunud, kurisedes nagu kass.

Tema oletus oli tõestunud ja tige helk vilksatas ta silmades.

11.

K a h e k e s i.

Jennifer oli rääkinud tõtt, kui ütles, et ühisel teekonnal ei ole vaja teda kohelda naisena.

Kui ta ühes Martiniga läks hädaohtlikule teele, ei oleks keegi selles peenes poisis ära tunda võinud naist, kes sammus Martini kõrval.

Jennifer kandis liivakarva lõuendisärki üleskääritud kaelusega. Jalas olid tal püksid, mille säared kadusid tal saabastesse. Suur õlgkübar peitis enese alla neiu kuldjuuksed ja see andis ta näole võõra, karmi ilme.

Jenniferist oli saanud poiss, sale ja liiklev, kes oma ülesannet täielikult tundis. Ja ometi ei olnud ta Martinile veel iial nii naiselikku mõju avaldanud kui selles riuetuses. Temast hoovas välja midagi, mis võlus ja meelitas ja meremehe südame pani kiiremini põksuma. Martin tunnetas temas naist, paenduvuse ja kauniduse segu, mida kitsas riietus enam tõstis kui kaotas.

(Järgneb.)

Küünlatuli.

Rootsi kirjanik **Selma Lagerlöf.**

3

See oli pikk reis. Ta sõitis Joppest põhjapoole, Sütüria kallast mööda. Siis läks sõit läände, Väike-Aasia poolsaart mööda edasi. Siis jälle põhjapoole kuni Konstantinopolini. Ja sealt oli tal veel tükk teed kuni Florentsi.

Kogu aeg elas Raniero vagadest andidest. Enamalt jaolt olid need palverändajad, kes nüüd massides Jerusalemma kogusid kes jagasid oma leiba temaga.

Kuigi Raniero peaaegu alati üks ratsutas, polnud ta päevad ei pikad ega ühetoonilised. Ta pidi kogu aeg küünlatuld hoidma ja ei võinud end sellepärast iialgi rahulikuna tunda. Tarvitses tulla ainult tuul, ainult vihmapiisk, et sellele otsa teha.

Kuna Raniero sõitis üksikuid teid ja ainult selle peale mõtles, et küünlatuld elus hoida, tuli talle meele, et ta kord varem midagi sarnast läbi oli teinud. Ta oli kord varem näinud inimest valvavat millegi üle, mis oli sama õrn kui küünlatuli.

See oli algul ta mõtetes nii ebaselge, et ta õieti ei teadnud, kas ta sellest und oli näinud.

Kuid kuna ta üksikult läbi maa sõitis, tuli mõte ikka uuesti, et ta kord juba midagi sarnast läbi on teinud.

„Näib, nagu poleks ma kogu elu aeg muust kuulnudki,“ ütles ta.

Ühel õhtul ratsutas Raniero ühte linna. Hakkas pimedaks minema ja naised seisid ustel ja ootasid mehi. Seal nägi Raniero ühte, kes oli kõrge ja sale ja kel olid tõsised silmad. Ta tuletas talle Francesca degli Ubertit meele.

Samal silmapilgul jõudis Raniero selgusele, mille peale ta oli mõtelnud. Ta mõtles, et Francescale ta armastus kindlasti oli olnud küünlatuli, mida ta ikka oli tahtnud põlevana hoida ja millest ta oli alati kartnud, et Raniero ta kustutab. Ta imestas selle mõtte üle, kuid ikkaroohkem jõudis ta otsusele, et asi oli niiviisi. Esimest korda hakkas ta mõistma, mispärast Francesca ta maha oli jätnud ja et ta ei võinud teda kangelastegudega tagasi võita.

* * *

Raniero reis oli väga pikaldane. Ja mitte ainult sellepärast, et ta seda ei võinud jatkata, kui ilm polnud soodne. Siis istus ta õomajas ja valvas küünlatuld. Need olid valjud päevad.

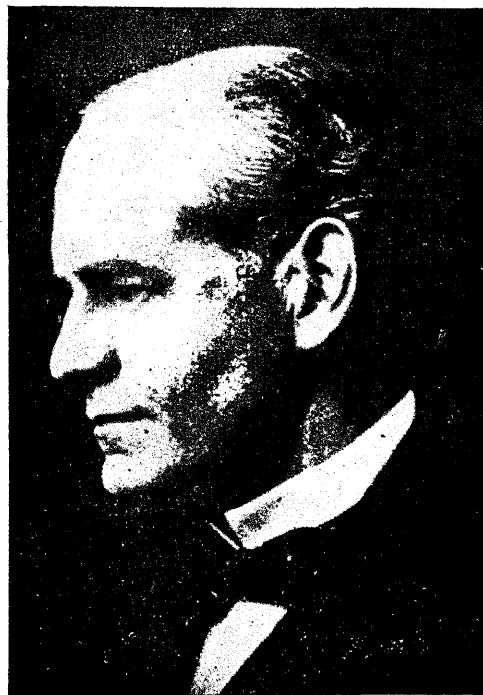
Ühel päeval, kui Raniero ratsutas üle Libanoni mäe, nägi ta, et pilved äikeseks kokku kogusid. Ta oli üleval kõrgel hirmsate kaljude ja kuristikkude vahel, kaugel kõigest inimlistest asundustust. Lõpuks ilmas ta ühel kaljurahnul Saratseeni püha hauda. See oli väike, neljanurgeline kivi-ehtus võlvitud katusega. Talle näis kõige parem sinna minna.

Vaevalt oli Raniero sisse astunud, kui algas lumemõll, mis kestis kaks päeva. Ühtlasi tuli nii hirmus külm, et ta peaaegu ära pidi külmama.

Raniero teadis, et mäel oli küllalt oksid ja hagusid ja et oleks olnud kerge põletispuud tule jaoks koguda. Kuid ta pidas küünlatuld, mida kandis, väga pühaks ja ei tahtnud sellega muud süüdata kui küünlaid püha neitsi altari ees.

Torm muutus ikka hullemaks ja lõpuks kuulis Raniero ägedat müristamist ja nägi välke.

Ja üks välk lõi mäel haua ees ja süütas

Kuulus inglise kirjanik, Nobeli auhinna laureat
John Galsworthy
suri 31. jaanuaril s. a.

puu. Ja nii oli Ranierol leek, ilma et ta oleks tarvitsenud püha tuld abiks võtta.

* * *

Kui Raniero läks läbi Sitsiilia lageda mägestiku, hakkas ta küünal lõppema. Vahaküünlad, mis ta Jerusalemast kaasa oli võtnud, olid ammu ära tarvitatud, kuid ta oli ometi abi leidnud, sest kogu teel olid kristlikud asundused, kus ta võis uusi küünlaid kerjata.

Aga nüüd oli ta tagavara otsas ja ta uskus, et see on ta reisi lõpp.

Kui küünal oli nii palju maha põlenud, et leek ta kätt kõrvetas, kargas ta hobuselt, kogus hagusid ja kuivanud rohtu ning süütas selle leegi viimase jäänusega. Kuid mäel polnud palju leida, mis võis põleda, ja tuli pidi varsti kustuma.

Kui Raniero istus ja selle üle kurvastas, et püha leek surema peab, kuulis ta teel laulu ja palverändajate protsessioon tuli küünaldega käes lähemale. Nad olid teel koopa juure, kus oli elanud üks püha mees, ja Raniero ühines nendega. Nende seas oli ka üks naine, kes oli vana ja ainult vaevaga käia suutis, ja Raniero aitas teda ja kandis ta mäest üles.

Kui naine teda siis tänas, andis Raniero talle märku, et ta annaks talle oma küünla. Ja naine tegi seda ja ka mitmed teised kinkisid talle küünlaid, mida nad kandsid.

Ta kustutas need ja ruttas teed mööda alla ning süütas ühe küünlatest tule viimase leegiga, mille ta oli põlema pannud püha leegiga.

* * *

Kord lõunatunnil oli väga palav ja Raniero oli põsastikku magama heitnud. Ta magas sügavalt ja küünal seisis kivide vahel ta kõrval. Kuid kui Raniero veidi oli maganud, hakkas vihma sadama ja see kestis kaunis kaua, ilma et ta oleks ärganud. Kui ta lõpuks virgus, oli maapind ümber ringi märg ja ta julges vaevalt küünla poole vaadata, kartusest, et see on kustunud.

Kuid küünal põles rahulikult kesk vihma ja Raniero nägi, et see tuli sellest, et kaks väikest linnukest leegi kohal lendlesid. Nad hoidsid tiivad laiaili ja olid niiviisi küünlalt vihma eest kaitsnud.

Raniero võttis kohe mantli seljast ja varjas sellega tuld. Siis sirutas ta käe väikeste linnukeste järele välja, sest tal oli himu neid paitada. Ja vaata, nad ei lenanud ta eest minema, vaid lasid end kinni püüda.

Raniero imestas väga, et lindudel polnud

hirmu tema ees. Kuid ta mõtles: „See tuleb sellest, et nad teavad, et mul pole teist mõtet, kui kaitsta, mis vajab kõige rohkem kaitset, sellepärast ei karda nad mind.“

* * *

Raniero sõitis Nicea läheduses. Seal kohtas ta paari õhtumaa rüütli, kes viisid lisaväge pühale maale. Selles salgas oli ka Robert Taillefer, kes oli rändav rüütel ja trubaduur.

Raniero ratsutas oma viletsas mantlis, küünal käes, ja sõdurid hüüdsid nagu tavalikult: „Hull, hull!“ Kuid Robert käskis neil vaikida ja hakkas ratsanikuga rääkima:

„Kas oled kaua niiviisi sõitnud?“ küsis ta talt.

„Ratsutasin Jerusalemast niiviisi välja,“ vastas Raniero.

„Kas su küünal teel mitte kustunud pole?“

„Mu küünal põleb veel seesama leek, millega Jerusalemast välja sõitsin,“ ütles Raniero.

Siis ütles talle Robert Taillefer: „Ma olen ka üks nendest, kes kannavad leeki ja ma tahaksin, et ta võiks igavesti põleda. Kuid ehk võid sina, kes tõid Jerusalemast põleva tule, mulle öelda, mida pean tegema, et ta ei kustuks.“

Siis vastas Raniero: „Isand, see on raske ettevõte, kuigi see näib kergekaalulisena. Ma ei soovita teile sarnast ettevõtet. Sest see väike leek nõuab teilt, et teie enam millegi muu peale ei mõtle. Ta ei luba, et teil oleks armsam, kui te seda sooviksite, ka ei tohi teie selle leegi pärast joomapeost osa võtta. Teil ei tohi muud meeles olla kui see leek ja te ei tohi teist rõõmu tunda. Kuid esimeses reas ei soovita ma teile sarnast sõitu sellepärast, et te end ükski silmapilk kindlana ei tunne. Kui paljudest hädadohtudest te leegi ka päästnud olete, te ei või siiski silmapilgukski julge olla, vaid peate arvestama sellega, et ta teilt järgmisel silmapilgul ära kistakse.“

Aga Robert Taillefer heitis pea uhkelt tagasi ja ütles: „Mis sa oma küünlatule eest oled teinud, seda oskan omagi eest teha.“

* * *

Raniero jõudis Itaaliasse. Ta ratsutas ühel päeval üksikul teel läbi mägestiku. Siis ruttas talle naine järele ja palus tuld ta küünlalt. „Mu tuli on kustunud,“ ütles ta, „mu lapsed nälgivad. Laena mulle tuld, et võiksin ahju kütta ja neile leiba küpsetada!“

Ta sirutas käe künulatule järele, kuid Raniero tõmbas selle tagasi, sest ta ei tahtnud lubada, et leek süütaks midagi muud, kui künulat püha neitsi pildi ees.

Siis ütles talle naine: „Anna mulle tuld, rändaja, sest mu laste elu on leek, mida pean põlevana hoidma!“ Ja nende sõnade pärast lasi Raniero naisel lambi oma leegi küljes süüdata.

Mõned tunnid hiljem ratsutas Raniero kulla. See oli kõrgel mäel, nii et seal valitses kibe külm. Noor talupoeg seisis tee ääres ja nägi vaest meest, kes ratsutas kulunud mantlis. Ruttu võttis ta lühikese mantli maha, mida kandis ja viskas selle ratsanikule. Kuid mantel langes künuala peale ja kustutas leegi.

Seal tuli Ranierole naine meele, kes oli talt tuld laenanud. Ta pööras ta juure tagasi ja süütas künuala uuesti püha tulega.

Kui ta edasi tahtis sõita, ütles ta naisele: „Sa ütled, et su laste elu olla künulatuli, mida pead hoidma. Kas võid mulle ütelda, mis nime kannab künulatuli, mille toon nii kaugelt?“

„Kus süütasid sa oma künulaleegi?“ küsis naine.

„Ta süüdati Kristuse haua juures.“

„Siis ei või ta nimi muud olla kui pehmus ja inimarmastus,“ ütles naine.

Raniero pidi vastuse üle naerma. Talle näis, et ta oli sarnasteks voorusteks imelik apostel.

* * *

Raniero ratsutas ilusakujuliste, siniste küngaste vahel. Ta nägi, et ta oli Florentsi läheduses.

Ta mõtles sellele, et on nüüd varsti künulatulest vabastatud. Talle tuli meele ta telk Jerusalemas, mille oli jätnud täis sõjasaaki, ja ta vaprad sõdurid, kes viibisid veel Palestiinas ja kes röömustaks, kui ta uuesti väkke astuks ja neid viiks võitudele ja lahingutesse.

Seal märkas Raniero, et ta sugugi ei ei tundnud rõõmu, kui selle peale mõtles, vaid et ta mõtted meelsamini teise suuna võtsid.

Raniero nägi esimest korda, et ta polnud enam seesama mees, kes oli lahkunud Jerusalemast. See sõit künulatulega oli teda sundinud kõikide üle röömustama, kes olid rahuarmastajad ja targad ja halastajad, ja põlgama metsikuid ja tüliotsijaid.

Ta meel läks igakord rõõmsaks, kui mõtles inimestele, kes rahulikult kodus tööd

tegid, ja ta meelest käis mõte läbi, et ta heameelega koliks oma vanasse töökotta Florentsis, et valmistada ilusat, kunstirikast tööd.

„Tõepoolest, see leek on mu muutnud,“ mõtles ta. „Usun, et ta on teinud minust teise inimese.“

V.

Oli ülestõusmispüha, kui Raniero Florentsi ratsutas.

Vaevalt oli ta linnavärvast sisse sõitnud, tagurpidi ratsutades, kapuuts üle näo tõmmatud ja põlev künal käes, kui juba keegi kerjus üles kargas ja tavaliku „Pazzo, pazzo!“ hüüdis.

Selle hüüde peale ruttas uulitsapoiss kangialuselt välja ja päevavaras, kel polnud muud teha, kui lamada ja taevasse vahtida, kargas jalule. Ja mõlemad hakkasid samuti hüüdma: „Pazzo, pazzo!“

Et neid nüüd kolm oli, kes karjusid, siis tegid nad küllalt kära, et kõiki poisse kogu tänaval kokku meelitada. Need tulid kõigist nurkadest ja niipea kui nad nägid Ranierot ta kulunud mantlis viletsal hobusel, hüüdsid nad: „Pazzo, pazzo!“

Kuid sellega oli Raniero juba ammu harjunud. Ta ratsutas vaikselt läbi tänaval, ilma et oleks karjujaid tähele pannud.

Kuid need ei leppinud karjumisega, vaid üks neist kargas õhku ja katsus künalt kustutada.

Raniero tõstis künala kõrgele. Ühtlasi katsus ta hobust kiirustada, et poistest pääseda.

Kuid need pidasid temaga sammu ja tegid kõik, mis võisid, et tuld kustutada.

Midarohkem Raniero katsus leeki kaitsta, seda ägedamaks muutusid poisid. Nad kargasid üksteisele selga, nad puhusid paled täis. Nad heitsid mütsid künala järele. Et neid aga palju oli ja nad üksteist takistasid, siis ei saanud nad künulatuld surmata.

Tänaval valitses kõige rõõmsam elu. Akendel seisis inimesed ja naersid. Keegi ei tundnud kaastunnet vaimuhaigega, kes tahtis oma künulatuld kaitsta. Oli kiriku-aeg ja paljud kirikulised olid teel messile. Ka nemad peatusid ja naersid nalja üle.

Kuid nüüd seisis Raniero püsti sadulas, et tuld kaitsta. Ta nägi metsik välja. Kapuuts oli maha langenud ja nägu oli näha, mis oli kahvatu ja otsa lõppenud nagu märtri oma. Künala hoidis ta kõrgel, nii kõrgel kui võis. (Järgneb)

Kristo.

Leili Vaaldemägi

Kristo istus mätal ja pigistas tähelepanu koonduse märgiks keele hammaste vahele nii, et selle ots ulatas välja paremalt poolt huulte vahelt, kuna huuled ise olid tõmbunud tugevasti viltu pahemale. Isegi nina näis tõmbuvat viltu ta kõhnas, kahvatus näos. Ta pilk oli suunatud punasekirjule lehmale, kes püsis sarvedega heinakuhja. Ta sõrm aga tõmbas ruudulisele linasele püksipõlvele jooni. Kui mõni sõrmeliigutus poisi-arust hästi oli õnnestunud, ta huuled liikusid järsku pahemalt paremale, kuna keel tegi sama liigutuse vastassuunas. Siis ilmus ta näole rahulolev naeratus ja viimaks sügav tõsidus, mis muutis kauniks ta kahvatu näokese.

„Kas sa, raip, ei näe, mis kirjak teeb!“ kuuldus äkki kodupoolt lai, lõugav naisehää. Kristo kokkus, keel kadus ruttu suhu, huuled võtsid hariliku asendi, ainult käsi tõmbas ikka veel masinlikult jooni.

„Mis sa veel konutad! Lehm puseb kuhja põhjani laiali. Vemmalt sulle vaja!“

Alles nüüd taipas Kristo, lehma ei tohi lasta kuhjale. Ta lippas kergetalgselt ajama ära teda.

„Aja lehmad koju!“ hüüdis sama hää. „Ei märka, raip, enam sedagi, et lõuna juba käes.“

Kristo ei lausunud sõnagi, vaid hakkas ajama lehma koju. Näis, ta mõtted olid mujal. Ta kuulis vaevalt, mis talle räägiti, ja toimis ainult harjumuse tõttu. Jõudnud koju, õde Liis ajas lehmad lauta, aga Kristo võttis ruttu märjad pastlad ja kaltsud jalast ja riputas need aiale kuivama, ise ta lippas siis sarnase hooga tupp, et pidi peaaegu komistama trepilmagavale Murile.

„Poisi-raip nagu uimane, ei kuule ega näe enam midagi!“ kirus ema valjusti. „Või mul neid muidu veel vähe on, et Jumal mulle veel niisuguse uimase ka kaela määris. Tea, kellel teda tarvis on! Pole tast kasu midagi. . .“

Sellest kõigest ei teadnud Kristo midagi. Jõudnud tupp, ta vaatas seal kahtlevalt ringi, haaras siis lauvalt venna „Sakala“ ja laotas selle ühte nurka istmele; otsis välja püksitaskust veega täidetud rohupudelikesse ja puupulgakese, millise otsa oli seotud topike Muri karvu, ronis ahjuotsile ja tõi sealt välja mingi väikese pundrakese, vaatas kaheldes välisuksele, läks siis jälle oma as-

jade juure, puserdas pundrakesest midagi pudelikesse, koputas ja loksutas seda tublisti, hoidis siis viimaks pudelikesse vastu valget ja silmitses teravasti. Vesi selles oli muutunud lillakasroosaks. Kristo nägu löi särama. Ta asetask pudelikesse ruttu maha, kastis karvatutiga varustatud pulgakese hetkeks sinna sisse — ja töö algas. Värvivedelikku kastetud pulgake liikus kärmelt paberil, ainult vahete-vahel visati uksele kartlik pilk.

Järsku avanes uks nii ootamatult, et Kristo lükkas ümber pudelikesse ja värvivedelik valgus põrandale. Uksest tormas sisse ta vanem õde Liis.

„Mis sa, Kristo, jälle seal nurgas kükitad, kas määrid söega seinu või?“ käratas ta vihaselt. „Mõne tembuga sa nüüd ikka jälle valmis said!“

„Ma ei teinud midagi,“ lausus poisike hädiselt ja püüdis varjata oma tarbeid.

„Küll ma juba näen!“ ähvardas Liis ja tõmbas poisikesse eemale. „No kas ma ei öelnud! Ema! Mikk! Tulge siia! Tulge vahtige, mis Kristo kurivaim jälle tegi!“

„Mis siin siis jälle lahti on?“ porises ema sisse astudes. Emale järgnes ka vend Mikk. Liis kahmas istmelt „Sakala“. „Vahi, Mikk!“ hüüdis ta.

Miku „Sakalal“ ilutses kuhjapusiv kirjak, kellel puudus veel ainult teine tagujalg.

„Ära tee, Liis!“ palus Kristo. „Märg on veel, jookseb laiali ja üks jalg puudub ka, mitte ei tule meele, kuidas see tal just oli. Ema hüüdis, ma ei jõudnud kõike õieti vaadata.“

„Oo sina kurivaim!“ pomises ema. „Siis sellepärast sa ei ajanudki kirjakut kuhjalt ära. Noh selle eest on sul ka tubli keretäis soolas.“

„Kuradi poisiklutt! Ega sa minugi poolt ilma ei jää!“ sõnas Mikk.

„Näe, näe, mis siin veel on!“ kisas Liis. „Ema aniliin-värv kõik põrandal ja veega segamini!“

„Oh sa Issand! Ma mõtlesin ikka, et mis vedelikuga ta selle valmis löi. Või minu värviga! . . .“

Ta sasis kinni Kristo pikast juuksesalgust ja tassis ta uksest välja. Ode Liis järgnes neile sajatades ja kirudes. Mikk korjas „Sakala“ istmelt, lausus veel kord:

„Kuradi poisiklutt!“ ja laotas siis lehe hoolikalt lauale kuivama.

Veel õhtul uinudeski nuksus Kristo kaua ja valusalt. Ta töö jäi pooleli ja peale selle sunniti ta laskma maha pükse, siis tõi õde Liis maja otsas kasvavast kasest vitsu ja ema löi nendega mitukorda valusasti ta paljale ihule. Peale selle ta jooksis ülejäõe metsa serva ja nuttis seal, kuni isa tuli õhtul koju ja viis ta sealt magama. Isa oli ainuke kodustest, kellega Kristo sobis, isa — see väikese kasuga, kõhn krahvi-mõisa metsavaht.

„Kas sa jääd juba kord vait!“ sajatas keegi. „Ei lase magada ka veel.“

Kristo surus tekinaru kõvasti vastu suud, aga sellest hoolimata oli kurgus valus ja ta ei suutnud vaikida, vaid nuksus veel kaua. Peksule ta ei mõelnudki praegu enam, tal oli hale kirjakust „Sakalal“, kes oli jäänud ilma tagujalata.

— — —

Kristo paranes pikkamisi. Ta oli haigestunud pärast talle nii kurba augustikuu päeva kopsupõletikku. Kõige haiguse aja ta oli soninud ilma tagu-jalata jäänud kirjakust ja palunud ema teda mitte lüüa. Kauaaegne sonimine oli mõjunud kõigile r õhuvalt, ja kui poiss paranes, olid kõik õnnelikud sellest vabanedes. Poisile toodi „Sakala“ pooleli jäänud joonisega, Mikk valmistas talle isegi parema pintsi, kuna õde Liis segas talle oma värvidest värvivedelikke ja otsis talle pehme söe. Keegi ei keelanud enam Kristot ja poiss kasutas vabadust. Ta nõudis järjest uut paberit ja joonistas söega ahju ja seinä krohvi täis kõiksugu asju, mis olid jäänud meelde talle.

Ehkki nüüd keegi ei keelanud teda enam joonistamast, ei hoolitud siiski ta tööst ja mõnigi joonis rändas parajal juhusel ahju. Aga siis juhtus korraga midagi, mis köitis ka teiste tähelepanu. Ühel hommikul viibis neil tundi paar isa ameti-vend — vana metsavaht Arro — ja Kristo joonistas ka tema paberile, pealegi veel nii, et kõik tundsid ära ta. Joonist näidati kõigile, kes juhtus ainult tulema. Kõik imestasid. Midagi sarnast polnud varem nähtud ega kuulnud.

Korra seda näidati ka vanale hallpeale opmanile. „No noh,“ ütles see, „on tal neid veel rohkem?“ Teenistusevalmilt näidati talle kõiki allesolevaid. Midagi seletamata võttis opman nendest tükki viis kaasa. Kristo huuled värisid ja silmad täitusid pisarast — tal oli kahju oma joonistest, aga vanemad olid õpetanud teda ülemaid austama, ja ta võitles vahvasti nutu vastu,

lubades mõttes teha enesele samasugused uued. Opmani tähelepanu tõi Kristole kasu. Ka kodused hakkasid vaatama talle nüüd nagu imele. Teda ei keeldud joonistamast nüüd enam ka siis, kui ta täiesti terveks sai, vaid muretseti talle paberitükikesi ja lubati kasutada ema värve.

Kristo oli õnnelik, ainult ta ei saanud minna sügisel kooli, ehkki oli nii vana kui tarvis — tervis oli tal veelgi nõrk. Vanemad vabandasid ta puudumise sellega, et ta ei suutvat käia liig kaugele maad ja võivat haigestuda uuesti. Nii jäi Kristo koju. Kui vanemad lapsed olid koolis, oli Kristol alles hea põli — väiksemad ei julenud segada kunagi oma tõsise näoga sõnaahtrat venda. Joonis joonise järele valmis Kristo nobedate kätte all. Sügis aga venis . . .

— — —

Oli mardipäeva aeg. Metsavahtide hulgas valitses suur elevus. Mõisate omanik vanapoiss krahv oli tulnud üle hulga aja jälle välismaalt koju ja külastas kõiki oma mõisaid. Külaskäik oli õige tõsiilmeline — ta vaatas järele ise kõik, alustades aidaga ja lõpetades metsaga. Ja Jumaluke, missugusel inimesel ei ole siis oma väike patuke hinge taga, mis kardab võõrast silma, muidugi veel seda enam, kui see võõras silm on leivaisa oma . . .

Päevad aga veeresid, elevus haihtus. Krahv ei olnud märganud kusagil midagi erilist. Ta pidi lahkuma peagi. Kõik hingasid vabamalt. Seal — korraga — toodi Kristo isale, Harakjõe metsavahile Haavale, käsk: See saatku järgmisel päeval oma naine ühes Kristost pojaga mõisa.

Terve metsavahi pere vaikus õhtusöögi juures, ei juletud hingatagi valjusti. Näis kui lasuks kõigi õlul raske koorem, milline vähemagi liigutuse, vähemagi hääletsuse puhul võis muutuda ta kandjale ülejäu-käivaks . . .

„Mis nüüd!“ ohkas korraga vana metsavaht raskelt. See nagu oleks päästnud tammi. Hädaldamine ja sellise käsusaatmise põhjuste otsimine pääsis nüüd igatühe huulilt nii, et kisendasid kõik korraga ja keegi ei kuulnud teist. Igale oli kõige tähtsam ta enese arvamise avaldamine. Kära vaibus viimaks siiski aegajalt ja lõpuks jõuti ühisele otsusele: Suvel Kristo laskis kord loomad mõisa heinamaale — ja sellest see käsk nüüd. Küllap ema ja poiss saavad esiteks oma sauna ja siis tuleb kord isa kätte. Lugu lõpeb muidugi isa kohalt vallandamisega.

— — —

Järgmisel hommikul alustati teekonda mõisa poole. Pühapäevaselt riietatud ema astus ees, temale järgnes Kristo — Kristo ülikond ei olnud kaugelki pühapäevane. Ta kandis pastlaid, ruudulisi linaseid pükse ja üliriideks ema vatteeritud jakki. See oli keskelt taljes, aga alt ja ülalt tohutu lai, nii et Kristo näis tas sasipuntrana. Kodus keerati jakil käised ilusti kahekorra, nii et Kristo käed ulatasid välja, aga teel ta raputas nad lahti ja vehkis nendega nagu lippudega. Peas oli tal vanema venna no-kifsmüts. See ulatas talle üle kõrvade, kõva nokk vajus ninale, nii et Kristo pidi ajama alati pea selga, kui tahtis näha eelminevat ema. Ema oli pahur, Kristo rõõmus. Sellest siis tuligi, et Kristo sai paariverstasel teel emalt mõnikümmend müsku kuklasse ja kurjasti tapelda. See ei teinud siiski Kristot nukraks. Ta oli saanud seni ainult paar korda kodust välja: korra kirikusse ja teise mõisa. Ta teadis — mõisas on näha paljugi huvitavat. Et neid kästi mõisa minna, sellele ta ei mõelnudki. Kui nad läksid üle jäätunud veeloikude, katsus ta koguni liugu lasta, aga pastlad ei libisenud.

Teda valdas argus alles mõisajõudnult, ja kui nad astusid emaga mõisa kööki, ta süda vasardas kuuldavalt. Tuli kaua oodata — krahvihärra magas veel alles. Selle aja kestes Kristo kogus enesele palju huvitavat mällu, mida kõik kavatses joonistada kodu. Seal oli lõpmata palju riistu, millistele ta ei teadnud anda mingisugust nime. Kõige huvitavam oli siiski kokk — paks noormees valge põllega ja imeliku mütsiga. Kristo jalad värisesid ja hakkasid seismisest valutama, kui tuli viimaks mustas riides, valgete kinnastega mees ja kutsus nad enesega kaasa. „Küll seal krahvihärra juures on vist hirmus külm, kui mehel on toas kindad käes,“ vilksatas mõte läbi Kristo pea, ja siis nad läksid. Mees saatis nad pikast poolpimedast toast läbi ukсени, avas selle ja laskis nad teise samasugusesse ruumi, kus oli palju uksi ja veidi valgem. Ta jättis nad ühe ukse juure ootama ja läks ise sisse. Kristo süda vasardas jällegi kuuldavalt. Peagi tuli mees nende juure tagasi ja käratas emale. „Võta poisil see lott peast ära!“ Ema pomises midagi, haaras siis Kristo peast mütsi ja surus selle oma kaenla. Mis peale selle stundis, sellest ei mäletanud Kristo enam midagi kindlat. Kui ta jälle veidi taipama hakkas, istus ta mingisugusel pehmel, pehmel asjal, just sama pehmel nagu oli seda

ema ainus sulgpadi, mida ta oli katsunud paaril korral kartlikult, kui ema tõi ta suvel välja tuulduma. Ta hoidis käes ilusa pliiatsi ja ta ees laual lebas ilus, valge, paks paber. „Kas sa oskad „tsehjendada“ lehma?“ küsis kellegi hääl üsna ta kõrva juures, „Tsehjendada“? mõtles Kristo: „Mis see on?“ ja ta tõstis esimest korda pea, et vaadata otsa küsijale. Ta nägi enese kõrval hoopis teistsuguse mehenäo, kui ta oli näinud senini. Tol mehel oli kahekordne lõug ja hirmus jäme kael. Aga see nagu naeratas talle sõbralikult vastu. Kristo ei teadnud, mis teha.

„Noh, Kristo,“ kostis kusagilt ema hääl, „sa oled teinud ju varem küllalt lehma paberile. Krahvihärra tahab, et sa teed ka nüüd.“

„Ja jah, tee ka nüüd lehm paberile,“ ütles mees ta kõrval. „Kas sa oskad teha?“

„Oskan küll!“ peaaegu kisendas Kristo ja hakkas kiiresti tööle, kuna keel tikkus jälle suust välja ja huuled tõmbusid viltu.

Lehm valmis peagi ja mees käskis „tsehjendada“ Kristot veel ühte kui teist ja viimaks ka laeva. Kristo „tsehjendas“. Laeva juures nad läksid mehega isegi vaidlema. Mees näitas Kristole sõrmega jooni tõmmates, et laeva mast tulevat joonistada nii, aga Kristo vaidles agarasti vastu — raamatus olnud see teisiti, nii nagu tema joonistas. Mees naeris jällegi ja küsis emalt, kas poiss käivat koolis. Ema seletas, poiss olevat haiglane ega võivat sellepärast nii noorelt külmaga pikka kooliteed käia. Kristo vaatas korra ukse juures seisvale emale. Ema näis talle mikski lõpmata naljakana, niisugune ei olnud ta olnud seni kunagi. Kuni ema ja mees jutlesid, Kristo jõudis joonistada paberile koka ja algas parajasti emaga, kui mees ütles talle: „Noh, väike mees, tänaseks jätkub sellestki tööst, nüüd võite minna koju.“ Ema käskis Kristot suudelda krahvihärra kätt, ja siis nad olid korruga väljas mõisa õuel. Kööki nad ei saanudki enam, krahvihärra laskis nad ise välja. Ema nägu oli veel teelgi punane ja imelikult võõras, kui ta ütles Kristole: „Poiss, krahvihärra paneb su ise kooli!“

— — —

Mõned head aastad hiljem seisid ühel kaunil kevadõhtul Tallinnas Patkuli trepil kaks noort — noormees ja neiu — ja nautisid vaadet linnale ja merele . . . Noormees oli blond, kõhn, kahvatu näoga ja sügavate silmadega, milliste värvi oli raske

teha kindlaks, neiu mustasilmaline, tumedajuukseline, elav ja liikuv.

„Härra Haaph, miks ei räägi teie kunagi oma kodust ja vanematest?“ küsis neiu mõtlikult.

Age verelaine tungis noormehe pähe. Käes ta oligi nütid, see, mida oli kartnud nii kaua. Pidi rääkima paruness von Tagile vanast krahvimõisa metsavahist ja selle bassihäälega naisest?! Pidi ta rääkima oma karjaskäimisest, pastaldest, ruudulistest linastest riietest ja muust?! Pidi ta ütleva temale, keda jumaldas, et ta on pärit nende hulgast, keda need siin pidasid loomadest halvemaks? Ei! ja tuhatkorda — ei!

„Jutustage täna neist! Jutustage ainult mulle!“ palus neiu tungival.

Pääsu ei olnud — tuli käia oma amugikaalutletud teed.

„Teie soov olgu mulle käsuks!“ vastas Kristo ja vaatas neiule kindlalt silma. „Ma ei tea, kas te teate, et mu kasuisa oli Türgi sõjas?“

Neiu eitas.

„Ja mina — mina olen vangilangenud türgi pasha poeg.“

„Teie türklane,“ hüüdis neiu üllatatult. „On siis türklased blondid ja nii armsad?“

Noormees punastas ja jäi vastuse võlgu.

„Aga te räägite ju väga hästi siinse rahva keelt, nagu korra kuulsin, kuidas see võimalik on?“

Tume hirmu vari liikus üle noormehe näo. „Ärge unustage, et sattusin vangi neljaastase lapsena ja kasvasin üles ühe krahvi mõisas,“ hüüdis ta. „Seal õppisin ka siinse keele.“

„Rääkige mulle oma kodumaast! On ta kena?“

„Seda ei või ma parima tahtmise juures. Isegi see midagi unenäotaolist, mis mul lapsena tast veel meeles oli, on kustunud ajajooksul. Tean kasuisa kaudu ainult nii-palju, mu ema saanud surma siis, kui mina sattusin vangi, ka mu isa langenud hiljem lahingus. Nii ei ole mul peale kasuisa kedagi siin ilmas!“

„Vaene, vaene härra Haaph,“ lausus neiu paitavalt. „Sellepärast te ei sõidagi kunagi koolivaheajal koju, vaid viibite ikka mõne koolivenna pool.“

„Jah, sellepärast. Mul ei ole ju kodu... Ka kasuisa on harva kodumaal, nii ei ole mul minna kuhugi. Mis teen ma üksi tühjadess lossides, kus ei ole ainust hingegi peale teenijate.“

„Teate mis,“ hüüdis neiu vaimustatult.

„Armastan teid. Kui kaunis, et olete kindrali poeg!.. Te lõpetate tuleval kevadel kooli ja sõidate siis Itaaliasse oma kunsti täiendama. Teist saab kuulus kunstnik... Siis unustate meid kõiki!“ Ja peaaegu sosinal jätkas ta: „Unustate ka minu!..“

„Ei iialgi!“ vastas noormees kindlalt ja valjusti, nagu oleks ta seisnud altari ees ja annud eluaegse truudusetootuse.

Baroness langetas pea nooremehe õlale ja vaatas talle soojal, võluval pilgul. Kristo värises õnnest, aga ei taibanud suudelda — tal puudus kindralipoja julgus.

„Teie türklased olete siiski väga iseäralised,“ lausus baroness nukralt, tõstnud pea oma kaaslaste õlalt.

„Miks?“ päris noormees aralt.

Neiu jäi vastuse võlgu.

— — —

Jõulud olid tulnud, viimased jõulud, mis Kristo veetis kodumaal. Kevadel oli ta lõpetanud toom-kooli ja sõidab kohe Itaaliasse. Nii tahtis kasuisa. Kus veeta viimased jõulud kodumaal? Kristo sammus ägedasti mööda oma mugavalt sisseseatud tuba. Kasuisa juures tuli olla päeva paar, nagu see oli kombeks saanud, aga kuhu minna siis? Või istuda jõulu laupäeva õhtul üksinda omas toas... Ta arutles mõtetes läbi kõik koolivennad, kelle perekondades oli viibinud tihkigi, aga mikski ta ei tahtnud minna seekord kellegi poole. Ja korraga torkas talle meele ta päris kodu — metsavahi tare, kus ta polnud käinud enam kordagi peale toom-kooli astumist. Ja — need pühad vedab ta seal. Võib olla on see viimane kord... Tulevad võõrsilviibimise aastad, siis ta ei saa sinna, ja hiljem kui ta juba kuulus kunstnik ja abiellub Alice von Tagiga, siis tõmbab ta mälestuselegi, mis pärit sealt, tugeva joone... Siis on ta veel ainult türgi pasha poeg. Ikka enam ja enam haaras teda igatsus viimse kui asjakese järele oma kodukohas. Nägema pidi ta veel kord oma kodu — oma Türgimaad! Pilkavvalus naeratus libises üle ta näo. Ta ei kõhelnud enam kaua, vaid istus rongile ja sõitis kasuisa juure, veetis seal paar päeva ja jõulu reedel viisid ta uhked sõiduhobused krahvi teise mõisa, kust ta isa koduni oli paar versta. Sealt sammus õhtu videvikus kodu pole, ei tihanud nagu hästi teha seda päevavalgel — talle näis, nagu näeks teda siis Alice...

Esimene mulje kodus oli halb — kõik olid mikski nii kohmetud ja pelglikud. Nad nagu ei oleks näinudki teda healmeel...

Marie Reisik,
riigikogu liige.

Ants Murakin,
kunstnik, õpetaja
Viljandis.

Arnold Oksa,
karskustegelane
Tartus.

Nikolai Reek,
kindralmajor,
II div. ülem.

Rudolf Hansson
karskustegelane
Tartus.

Eesti avalikkude tegelaste kalender.

1. veebruar:

- 1895 **Tiina (Kristiine) Kapper**, tantsuõpetaja Tartus.
1883 **Hans Kõrgesaar**, õpetaja, pangategelane Tallinnas.
1890 **Nikolai Reek**, kindralmajor.
1875 **Eduard Säkk**, insener Tallinnas.

2. veebruar:

- 1871 **Friedrich Aru**, põllumees Torgus.
1889 **Stefan von Csekey**, haldusõiguse professor.
1875 **Taavet Kuur**, seltsitegelane Kärknas.
1888 **Maria Mieler-Narodny**, lauljanna New-Yorgis.
1887 **Jaan Sarapuu**, ametnik Vaimastveres.

3. veebruar:

- 1892 **Anton Eilart**, kiriku- ja kooliõpetaja Nõmmel.
1888 **Leopold Johannes Johanson**, ajakirjanik ja poliitikategelane.
1883 **Jakob Kents**, õpetaja Tallinnas.
1887 **Mats Kissa**, insener Abjas.
1874 **Hermann Kolts**, majandustegelane Tallinnas.
1869 **August Tõnurist**, õpetaja Narvas.
1897 **Aleksander Velvelt**, ühistegelane Kuresaares.

4. veebruar:

- 1894 **Arnold Akberg**, maalikunstnik.
1882 **Jaan Hünerson**, agronoom ja poliitika-
tegelane.
1867 **Georg (Jüri) Kallamis**, õpetaja Ropkas.
1895 **Vassili Kalle**, õpetaja Petseris.
1881 **Konrad Mauritz**, tööstustegelane Tallinnas.
1893 **Gustav Tooming**, õpetaja Mustvees.

5. veebruar:

- 1870 **Aleksander Heinrich Heering (Hering-
son)**, käsitöölise ja seltskonnategelane Me-
hikoormas.
1893 **Jaan Heljuste**, õpetaja Võrus.
1865 **Jaak Käger**, põllumees Tarvastus.
1891 **Jüri Lossman**, sportlane Tallinnas.
1872 **Jüri Nurmberg**, ametnik Võisikus.
1880 **Karl Saral**, loomaarstiteaduskonna kirurgia-
professor.
1887 **Joosep Sultson**, koolitegelane Pärnus.

6. veebruar:

- 1897 **Johannes Erde**, õpetaja Lüganuses.
1881 **August Lepik**, õpetaja Vaos.
1893 **Paul August Lillienblatt**, põllumees Pär-
nus.
1872 **Jaan Lõo**, kohtutegelane ja kirjanik.
1887 **Marie Reisik**, poliitika- ja seltskonnatege-
lane Tallinnas.

7. veebruar:

- 1877 **Paula Brehm-Jürgenson**, lauljanna.
1896 **Herbert Haljaspõld**, ajakirjanik ja leksiko-
graaf.
1869 **Rudolf Hansson**, karskustegelane Tartus.
1890 **Rosalie Hifelo**, raamatupidaja Võrus.
1880 **Johan Jans**, poliitikategelane.
1867 **Mihkel Pikk**, tööstur Põlvas.
1878 **August Voldemar Sifak**, köster Tallinnas.

8. veebruar:

- 1893 **Johan Holberg**, poliitikategelane Tallinnas,
1880 **Aleksander Kärner**, poliitikategelane Ku-
resaares.
1873 **Mats Laarman**, õpetaja ja poliitikategelane
Kaarlis.
1896 **Aksel Mei**, riigiametnik Tallinnas.

Joosep Sultson, Pärnu
tööstuskooli juh. ja töö-
oskusameeli esimees.

Karl Blumenfeldt,
apteecker Pülistveres
70. a. vana.

Johannes Kivvet,
haridusnõunik
Tallinnas.

Arthur Thom,
Vilsandis

August Lepik,
õpetaja Avispeal.

Tõnis Siil,
tööstur ja põllumees
Küti vallas.

Aleksander Paulus,
metropoliit.

Jüri Lossmann,
sportlane.

Jaan Piiskar,
politika- ja haridus-
tegelane, rkl.

Karl Arthur Adson,
kirjanik.

- 1894 Johannes Nääb, õpetaja Lõopõilus.
1889 Jüri Ofs, lennundustegelane Tallinnas.
1900 Vladimir Padva, klaverikunstnik Londonis.
1885 Aarne Michael Tallgren, muinasteaduse
professor.
1895 Oskar Voldemar Villa, ametnik Tallinnas.

9. veebruar :

- 1864 Miina Hermann, helilooja.
1885 Juhan Oja, insener Tallinnas.
1888 August Paris, keemiaprofessor.
1891 Jaan Port, õpetaja Tartus.
1881 Jakob Rosenberg, esperantist Tallinnas.
1905 Heinrich Richard (Henriko) Seppik,
esperantist Tallinnas.
1867 Peeter Udrirts, põllumees Põlgastes,

10 veebruar :

- 1875 Madis Jaakson, tulundustegelane Tallinnas.
1879 Johannes Kiivet (Kiviit), haridustegelane
Tallinnas.
1889 August Laur, õpetaja Pärnu-Jaagupis.
1884 Mihkel Lüll, põllumees Kirblas.
1895 Arnold Oksa, karskustegelane Tartus.
1887 Gustav Talts, vandeadvokaat Viljandis.
1894 Johannes Viik, ajakirjanik Tartus.

11. veebruar :

- 1863 Karl Blumenfeldt, apteeker Püüsi veres.
1881 Hendrik Jürgenson, põllumees Änges.
1907 Paul Kanärik, ajakirjanik Tartus.
1883 Jaan Piiskar, politika- ja haridustegelane,
riigikoguliige.

12. veebruar :

- 1888 Eduard Laaman, ajakirjanik.
1884 Johan Laidoner, kindralleitnant.
1887 Oskar Traat, ühistegelane ja põllumees
Võrus.

13. veebruar :

- 1885 Lina (Lilli) Ibrus-Köstner, ametnik Tal-
linnas.
1892 Karl Richard Jalak, põllumees Avinur-
mes.
1873 Hans Leesment, arst Tallinnas.
1888 Richard Muna, õpetaja Sadalas.
1879 Johannes Karl Paulsen, muusikategelane.
1901 Paul Reim, metsateadlane Voltveits.

14. veebruar :

- 1889 Oskar Gustavson, õpetaja, poliitikatege-
lane.
1872 Adolf Jaanson, tööstur Vana-Vändras.
1891 Johannes Koitmeets, rohuteadlane Tallinnas.
1861 Johan Luthverk, põllumees Kernus.

15. veebruar :

- 1889 Karl Arthur Adson, kirjanik.
1891 Roman Espenberg, maalikunstnik ja kujur.
1895 Alfred Fluss, Nõmme gümnaasiumi direk-
tor.
1872 Aleksander Paulus, metropoliit.

16. veebruar :

- 1845 Friedrich Georg Magnus, krahv, Berg,
audoktor, põllumees Sangastes.
1873 Kustas Kotsar, ajakirjanik Tallinnas.
1860 Friedrich David Liblik, õpetaja, kaup-
mees Tartus.
1880 Johannes Loosberg, mereväelane Tallinnas.
1867 Davei Martinson, põllumees Häädemees-
tes.
1896 Gustav Simmo, kaitseväelane Tallinnas.
1867 Jaan Siitska, pangategelane ja ajalootead-
lane Tallinnas.
1884 Erich Johannes Reinhold Veber, põllu-
mees Väike-Soldinas.

Eduard Laaman,
„Vaba Maa“
peatoimetaja.

Villem Kustlov,
tööstur Tartus.

Jaan Hünerson,
riigikoguliige.

August Tõnurist,
õpetaja Narvas.

Alfred Fluss,
Nõmme gümnaa-
siumi direktor.

Mitte ükski ei naeratanud kordagi. Kindlasti oli ta tulek neile kõigile vastumeelt. Isa — Kristo armsaim — ei olnud koduski. Pärast teretamist kadusid kõik toast, ainult öde Liis ja väike vend Hintu jäid talle seltsiks. Kristo tuletas meelde ühte ja teist lapsepõlvest, Liis aitas teda selle juures, aga Hintu seisis venna lähedal ja vahtis teda nagu imelooma.

„Aga kus siis Mikk on?“ küsis Kristo järsku, venna puudumine ja see, et keegi tema nimegi polnud maininud, tuli talle imelik ette.

„Mikk on vangis, — ta lubas krahvi mõisa põlema panna,“ hüüdis Hintu, enne kui Liis jõudisteda takistada, Kristo kahvatas ja haaras mõlema käega peast kinni. Ta ei lausunud kaua aega sõnagi, siis aga käsutas ta järsku ja härralikult: „Kutsuge ema siia!“ Ema tuli ja jutustas, mis teadis. Ümbes kuuaega tagasi tulnud haagrecht meestega ja viinud Miku vang. Miks? Seda nad ei teadvat.

„Miks ei tea,“ hüüdis Hintu. „Mikk tahtis krahvi mõisa põlema panna, kui see ei anna talle raha.“

„Poiss, pea suu,“ kärkis ema toorelt ja sasis Hintut tukast. „See on külarahva lori!“

Aga Hintu oli jonnakas poiss ega hoolinud ema kurjustamisest.

„Miks ma ei tea, Mikk näitas mulle ise seda kirja, mis ta krahvile saatis. Ta tahtis krahvilt palju raha saada.“

„Vait ja nurka, naru!“ peaaegu mõirgas ema. Hintu läks nurka. Ta oli rääkinud, mis teadis, nüüd ta võis olla nurgaski.

Kristo seisis kaua raidkujuna ja vaikis, haaras siis järsku mütsi ja tormas üleriideda uksest välja. Ta ei võinud enam jääda Harakjõeale, ainult seda ta tajus veel. Joobnuna tuikus ta üle silla metsaserva ja pöördus seal mõisa poole. Aga kõige aja nagu keegi pirises lakkamatult ta kõrva ääres: „Mikk on vangis . . . varsti tuleb kohus ja paruness von Tag saab teada, et oled ainult metsavahi poeg, kelle krahv võttis armupoolest kasvandikuks, — ja et valetasid . . . valetasid nagu ori kunagi . . . Võib olla lükkab ka krahv su enesest kui kurjategija venna . . .“

Külm põhjatuul löikas Kristole teravalt

näkku. Ta tundis korraga imelist väsimust ja kange kõhahoog vapustas teda. Ta sülitas, suust tuli verd. Seda oli juhtunud paar korda varemaltki, aga arstide hoolitsusel oli see jälle kadunud. Puru väsinuna ja peaaegu külmanuna jõudis Kristo viimaks mõisa, kus tal oli ka oma tuba. See oli kütmata, sest keegi ei uskunud, et Kristo tuleb öhtul tagasi. Läks hulk aega enne kui tuba sai soojaks ja ta võis vahetada riideid ja minna voodisse.

Jõululaupäeva hommikul teenija leidis Kristo ägedas palvikus. Seekord ei aidanud enam ka arstide hoolitsused. Ühel külmal talveöhtul, kui torm raputas vihaselt põliseid pargipuid ja peksis metsviinapuu väänetega vastu aiamaajakese aknaid, siis vaikis Kristo igavesti, nagu oli vaikinud kõige haiguseajagi. —

— — —

Kui leinarong liikus surnuaia suunas, kasuisa tegi Kristo põrmule sellega au, et laskis kanda ta puusärgi oma akende alt läbi ja ilmus ise oma vana sõbra seltsis balkonile . . . „Lootsin teha tast kuulsa mehe,“ lausus ta nukralt, „sest oli ainuke mu kasulapsist, kellel olid head anded. Surmrõvi ta mult . . . Mul pole õnne! . . .“

Paruness von Tagile jäi Türgi pasha poeg Haaph jäljetult kadunuks. Kes räägib üksikust Türgi pasha pojast, kui ta ei ole enam elavate kirjas. Ta väärtus peitus ainult ta andekuses . . . Veel vähem aga räägib keegi metsavahi pojast, kes võetud armupärast kasvandikuks . . . Alice igatses, ootas asjata ja unustas kadunud kindralipoja kevadeks täiesti. Vend Mikk mõisteti eluksajaks Siberisse. Sellest räägiti palju . . . aga et Miku nimi oli Haav, ei tulnud ühelgi meelde pidada teda Kristo Haaphi venaks.

Mälestus Kristost kustus peagi talle lähemal seisvate inimeste hulgas. Ta kodused unustasid ta hauakünkagi . . . Aga külarahvas ei unustanud seda, et Kristo oli nimetanud ennast Türgi pasha pojaks. Kust teati sõnu, mis Kristo rääkis kallimale ülal Patkulli trepil, seda ei tea keegi . . . aga neid teati, ja Kristo surma peeti Jumala nuhtluseks oma vanemate salgamise eest . . .

Kui jälgi ei ole.

Inglise kirjanik **Edith M. Almedingen.**

Mrs. Jamieson tundis oma kavatsusest tulist meehead. Ta oli selle kallal töötanud nädalaid, vaimus enesele iga üksikasja kujutlenud, kuni viimaks polnud enam ainustki lünga. Maja üksik asukoht, seistes suures aias, teest eemal, hästi varjatud naabrite võimaliku uudishimu eest, tegi murdvarguse usutavaks. Koka oli tal liirimaal puhkusel. Toatüdruk Jane pidi varsti abielluma ja sellepärast oli talle võimalik anda Londonisse minekuks paaripäevane puhkus.

Tema ise ei võinud järele jätta ainustki jälge. Oli hea, et Billingsworthis ainult üksikud teadsid ta suurtest kaotustest bridgemängus. Tema harilikult mängis ju vaid Londonis. Muidu ehk oleksid sellest levitud kuulused. Võlgades siplev naine ja õine murdvargus! Ja peale selle veel krunt, mida võimatu müüa. Tuline õnn, et ta mees veel enne surma oma maja oli kõrgesti kindlustanud.

Ta pigistas oma rohelised silmad kinni. Homme! Homseks oli ta enesele juba valmis tellinud väikse toa rahulikus hotellis, mida ta juba aastaid külastas, oli tellinud enesele ka teatripileti, et enesele muretseda aliibit, kus ta õhtul kella kaheksast kella üheteistkümmeni viibis. Tõelikult ei vajanud ta oma äri jaoks kolme tundigi. Vähema kui viiekümne minutiga võis ta jälle Billingsworthi jõuda. Auto jättis ta alla varjatud tänavale, mis seisis aia taga. See oli üsna kõrvaline koht ja keegi ei liikunud seal päeval, ööst rääkimata.

Maja ise! Ta pääsis köögiaknast sisse ja nii ukse juurde. Ta pidi peaaegu naerma, kui talle meenus, kui tihti ta Janega oli rääkinud akna viletsast riivist.

„Vaata me akent,“ ütles ta. „tõesti. Keegi võiks siit sisse tulla. Vaadake ometi!“

Ja nüüd, nagu järsku mõtet saades, kutsus ta tüdruku tuppa tagasi.

„Pea köögiaknale tõesti kõvema riivi ostma,“ ütles ta. „Saan otse närviliseks mõeldes, mis võib juhtuda, kui maja kord ükski jääb!“

Tüdruk ütles, et ta võiks õhtul tagasi tulla.

„Ei, ei, see pole tarvilik,“ ütles Mrs. Jamieson krõbedalt. „Muide, mis võiksite teha — täiesti üksipäi, — kui midagi juhtuks?“

Mrs. Jamieson naeratas. Vististi meenus

tüdrukule mõne päeva pärast see jutt. Sellest oleks kasu. Kus olid nüüd ta mõtted? Ah jah — maja juures. Ta pidi Janele andma käsu kõik aknaluugid kinni panna. Ja töö juures tohtis ta kanda kindaid. Pagan kindlustusseltsid olid kuradima kahtlejad!

Kõik muu oli kerge, üsna kerge. Tema kassakapp oli nii vanamoeline, et lapski võis selle noa või kääride abil lahti murda. Hoobist vasaraga jätkus. Vasar ja kruvid olid köögis. Ei, kusagil polnud takistust, kui ei juhtunud midagi erakorralist ega ettenägematut.

Mrs. Jamiesoni nähti sel päeval väga Billingsworthi tänavail. Ta tegi oste, läks panka raha võtma, rääkis direktoriga, nimetas nagu juhuslikult, et peab lähemal päeval hetkeks sõitma Londonisse, kõnetas peatänavail tuttavaid ja ei jätnud neilegi mainimata oma sõitu.

„Praegu on Londonis mitu huvitavat näitust; tahan külastada ka teatrit, siin on elu ju nii hirmus igav. Jah, tahan paar päeva siit ära olla.“

Koju minnes silmitses ta ennast ühe vaateaknapeeglis — pikk, kena keha, laitmatult riietatud, kingatatud, kena kübar peas. Vaatas hetkeks oma näole ja oma rohelistesse silmadesse, ise kergesti naeratahes.

Kuidagiviisi avaldus temale see äkiline peegelpilt hetke aega ebameeldiva mulje. Kuid ta raputas selle eneselt.

Kakskümmendneli tundi hiljem veeres Mrs. Jamieson autoga Kingston Roadi kaudu Londonisse. Kindlal käel juhtis ta autot. Tundis ennast uhkena ja iseteadvana, et ainustki jälge polnud järele jäänud. Keegi polnud ta autot näinud. Õnneks polnud kuuvalget. Ta oli aja asjatundlikult välja arvanud; täpselt peale kella üheteistkümmet võis ta jälle olla hotellis. Ta süda põk-sus siidikatte all ruttu.

Tõesti — ta oli olnud otse arutu tark. Veel kord mõtles ta kogu stseeni vaimus läbi: Katkitechitud köögiaken, röövitud seef, mille luku ta vasaraga oli purustand. Jala-jäljed aias. Ta naeris. Kui tark temast, et ostis suured saapad ja viskas nad Londonisse tagasi sõites jõkke. Nüüd polnud muud teha kui taltsutada närve, kui asi avalikuks tuli, ja saak ära peita. Seda

võis ta kõige paremini toimida oma klubis! Seal oli tal oma kapp.

Mrs. Jamieson asetaski auto hotelli lähedal seisvasse garaashi, peitis mittepaksu paki kleidi põue, läks hotelli, viibis veel umbes parkkümme minutit hallis — elavalt kahe või kolme daamiga juteldes teatri-tükist, mida ta polnud näinud, ja läks siis voodisse, enesega täiesti rahul olles.

Järgmisel päeval umbes kell kaksteistkümme sai ta telegrammi. Ta tuli parajasti oma klubist, avas telegrammi hallis, luges seda valjusti ja simuleeris minestust. Naised ja hotelliteenijad ruttasid talle veega appi. Talle avaldati kaastundmust ja ta toibus õige pea.

„Pea viibimata sõitma koju,“ ütles ta istukile tõiustes. „Teie olete kõik väga lahked. Jah, see oli hirmus lõök. Mu toatüdruk teatab, et seef on lahti murtud. Seal olid mul mõned asjad, mitte midagi väga kallist, aga neil oli mälestuseväärus — perekonnaasjad — saate aru.“

Koju sõites kordas Mrs. Jamieson oma vastuseid kõigile võimalikkudele küsimustele. Mis ta teinud, oli täitsa selge. Päev Londonis — hotellis, kus ta Londonis viibides alati elas, õhtu teatris, isegi pileti võis ta ette näidata. Vististi taheti seda kõik teada. Kindlustusseltsid on ju kõik nii umbusaldajad. Jumalale tänu, et tal kõik see aeg olid kindad käes. Ei võidud leida ainustki näpujälge!

Mrs. Jamieson oli väga rahulik, kui ta seisis oma toatüdruku, ühe detektiiv, ühe politseiniku ja ühe tusase näoga kindlustseltsi-ametniku ees.

„On see aga tõesti hirmus,“ ütles ta. „Kas ei olnud mul köögiakna suhtes õigus, Jane? Selle kaudu on sisse tulnud? Noh, millised jäljed te leidsite?“ küsis ta politseinikult.

„Jalajäljed aiateelt, otse köögiakna alt, armuline proua,“ vastas see. „On vististi autoga tulnud. Tagateel on jäljed.“

„Mõistan, aga kas olete leidnud mõne otsustava jälje?“ küsis Mrs. Jamieson. „On midagi maha jäetud?“

Politseinik raputas pead.

„Ei, mitte midagi, madam. On täpselt tehtud töö. Lukk on kõigest saadud vasa-raga purustatud.“

Mrs. Jamieson hammustas huuli.

„Teie peate ometi vististi midagi oletama. Kõige järele . . .“

„Sooviksin teilt midagi küsida, madam,“ segas ennast detektiiv jutusse.

„Palun küsige, mis soovite,“ vastas madam.

Detektiiv läks murtud kassa juurde tagasi.

„On taik töö,“ möönis ta. „Millal olete teie kassakapi viimati avanud, madam?“

„Umbes nädalaeest,“ vastas Mrs. Jamieson kergesti. „Panin ta nagu alati lukku.“

„Ja kõik leidsite vanast kohast?“ küsis detektiiv.

Mrs. Jamieson noogutas.

„Palun, madam, tulge minuga aeda. Seal seisab tee lõpul üks uks?“

„Jah, see viib ju tagateele, suure tee harule.“

Mrs. Jamieson võttis kindad käest ja jättis nad ühes käsitaskuga lauale. Detektiiv järgnes talle aeda. Pooltel teel jäi ta seisma.

„Ünustasin suurendusklaasi tupp, madam,“ ütles ta. „Palun mind hetkeks vabandada.“

Mees läks tupp, ei tulnud aga mitte enam kohe tagasi. Mrs. Jamieson ootas teda täitsa rahulikult.

Noh, nüüd teati, et varas majas polnud. Ja oletati, et asi targasti tehtud. Ta süda loitis. Akki kostis läbi köögiakna detektiiv hää. Miks nõudis see mees, et ta tagasi tuleks? Need mehed on mõnikord tõesti võimatud. Murelikult läks Mrs. Jamieson jälle tupp.

„Noh, kas leidsite mõne jälje — siit?“ küsis ta.

Detektiiv vastas küsimusega: „Kas kindsite — võib olla juhuslikult — neid kindaid, madam, kui viimati siin selle seefi avasite?“

„Mis te arvate?“ Tarretult vahtis ta mehele.

Mees sirutas talle vastu oma vasaku käe. Selles peitus kindanõpp.

„Selle leidsime röövitud kapist.“ Ja väga tõsiselt jätkas ta: „Ta sobib kindale, mis teil praegu käes oli, madam.“

Mrs. Jamieson varises kokku.

Tund aega hiljem küsis kindlustusseltsi ametnik detektiivilt: „Ütlesite ju ise, et vähematki jälge ei ole . . .“

„Ei olnudki,“ vastas mees. „Mina leiutasin selle. Rebisin nõobi ta kinda küljest. Teate, Tillotson, kõik see kupatus oli nii täiuslik, et mulle näis kunstlikult tehtuna.“

Seiklus kiirrongis.

Saksa kirjanik **Marie Ibele.**

Pakikandja viskas mõlemad juhtnahtsed kohvrid võrku ja kargas kupeest välja. „On see kindlasti daamide jaoks?“ hüüdis noor daam talle veel tagant järele. Kuid mööduv rong kõrvalrööpail käristas küsimuse.

„Teie olete õiges kohas, preili,“ ütles elegant vana daam nurgas armastusväärse naeratusega.

Väljas, heledasti valgustatud perronil, toimus tavalik, kärarikas askeldus enne rongi väljumist. Pagas kõlises, karastusvankrid möödusid, müüjad mõirgasid, aja-lemetüüja pakkus ajakirju ja raamatuid.

Sümpatiseerivalt vaatles proua Ferron noort kaasreisijat, kes istus akna lähedusse koridori kõrval. Ta rõõmustas, et tänapäeva mood mõjub nii raassiliselt. Kui vana võis too olend olla? Endastmõistetavalt tal oli poisipea. Sest muidu ei võiks veetlev Lindberghmütsike vildist ta nägu nii kitsalt piirata. Mõlemad mustad tiivad ulatasid peaaegu suuni, nad nägid juba peaaegu liig väljakutsuvalt kokedid välja.

Perronil algas liialdatud jumalagajätt. Kõrvalkupeest kostis hää, mis palus tädi Lonat ja onu Theodori tervitada.

„Meie jumalagajätt oli hoopis kergem,“ algas proua Ferron ja lootis sel viisil teada saada, kas preili oli siit.

„Sõidan juba kaksteistkümmend tundi,“ vastas noor olend ja küsis, kas tohib suitsetada.

Proua Ferronil ei olnud selle vastu midagi, ta vaatas huvitatult pealt, kuidas noor daam valmistas kunstiosavalt sigareti ja selle süütas.

Rong veeres hallist hämarusse.

„Teie sõidate kindlasti peigmehe soovil daamide kupees?“ küsis proua Ferron.

Võõras raputas pead.

„Üksi reisivana daamina tunnen end daamide kupees kõige kindlamana.“

Proua Ferron oli samal arvamisel ja seega arenes pikatoimne jutt kiirrongide hädaohutudest.

„Ei ole ju sugugi vaja liig kartlik olla,“ seletas proua Ferron lõpuks, „kuid reisidel on alati hea ettevaatlik olla. Seepärast ei kannu ma oma ehteid iialgi avalikult. Hoian näiteks kõik, mis oman, selles käsitaskus.“

„Ja ma jätaks selle kindlasti närvilikkusest kuhugi lebama,“ ütles noor olend lõbusalt ja puhus suitsurõngaid suust.

Söögivaguni boy hüüdis õhtusöögile.

„Kas tulete kaasa, preili?“ päris vana daam.

„Sõin veidi ootesaalis,“ vastas võõras viisakalt tänades ja tumestas, kui proua Ferron tõusis, tule oma poolele.

Koridorist vaatas vana daam veel juhuslikult kupeesse; väike daam tõstis parajasti oma siidisukis jalad polstrile ja toetus mugavalt patjadesse. Kaksteistkümmend tundi sõitu tähendab ka lõpuks noorusele vaatamata koormamist!

Proua Ferron läks söögivagunisse. Kuidas siin tuled särasid, valged laudlinad pimestasid! Ta istus kahe istmega laua äärde. Kahju väike kaasa ei olnud tulnud! Ta oleks teda heameelega tulevalgel näinud. Ta võttis käsitaskust kuldornjeti, mis oli lebanud kallihinnaliste ehte karpide vahel.

Just kui algas serveerimine, astus nooruke, väga blond härra laua äärde, peas hall kübar sinise paelaga, mille ta vana-isalikult sügavale otsaesisele oli tõmmanud. Ta teretas lühidalt, istus vastasseisvale toolile ja seadis jalad akrobaatlikult koridori, nii et ooberil oli raske nendest üle ronida.

Kui veretu oli too blond mehike! Ta liigutused olid äärmiselt maneersed. Proua Ferronile paistis, et ta ooberiga rääkides ilmutas inglise aktsenti, kus juures ta oli nii kõrk, et see mõjus juba nii koomiliselt.

Kuna teise käiguni luges proua Ferron Mitropa-ajalehte.

Äkki, lugemise ajal, tundis ta, et keegi ta ees kummardus, läks — too noor mees. Proua Ferron rõõmustas; see blaseerunud olek oli mõjunud juba ta närvidele.

Üle tunni jäi proua Ferron veel mugavasse söögivagunisse; jõi nautivalt teed ja avas siis käsitasku, et panna lornjet sisse. Te kahvatus: ehtekarbid olid kadunud. Ta hüüdis, ei, karjus ooberi ja konduktori järele. Kogu söögivagun sattus ärevusse.

„Mu ehted varastas kindlasti too blond noor mees mu laua ääres,“ kogeles ta ja hakkas nutma ja pidas end üleval nagu vaimuhaige. Nüüd teadis ta, miks ta toda mehikest nii oli põlanud.

Vankudes, toetudes seintele, läks ta kupeesse tagasi. Väike, brünett olend magas nii raskelt, et ei kuulnud ta sisseastumist;

alles proua Ferroni meelehetlik nuuksumine äratas ta, teade häbematusst vargusest tegi ta täielikult virgeks.

Konduktor jooksis jaoskonnast jaoskonda. Noorest mehest ei leitud aga jälgegi.

Nuttes ja värisedes langes proua Ferron päralejõudmisel oma abikaasa käte vahele. Ta pidi oma toreda supelreisi lõpetama! Ta oli meeleheitel ja ei suutnud peaaegu politseijaoskonnas teateid anda.

Pingutatult töötasid salapolitseinikud ja kriminalistid, kuid ikka läbipaistmatumaks ja lootusetumaks muutus asi. Proua Ferron lakkas lootmast. Ta oli muutunud väga raskemeelseks ja et teda sellest välja kiskuda, tõi Emil Ferron kaks pääsetähte varietesse koju. Tekkis väike võitlus, enne kui proua Ferron nõustus.

Täitsa ükskõikselt istus ta looshis. Alles kui ilmus Hispaania tantsjanna, must, raasiline olend, sai ta elavaks ja võttis isegi ooperiklaasi. Ei olnud kahtlust, too tants-

janna laval oli väike olend kupeest! Sellepärast oli tal siis olnud nii traineeritud keha, nii toredad sääred, sellepärast reisis ta palju ja pikad vahed.

Kastanjetid kõlisesid. Kui efekttsed olid talmiehted! Kas pidi ta tolle väikese õhtusöögile paluma? Oli olnud nii liigutav, kuidas ta teda tookord, tolle hirmsa õnnetuse ajal oli katsunud lohutada, kahetsedes, et peab üksi ümber istuma, kuna proua Ferron sõidab edasi.

Kolm korda laval vahetas tantsjanna kostüüme. Lõpuks tuli ta pehmes Biedermeierkleidis ja kui ta number lõppes ja algas aplaus, kargas väike ülemeelselt kulissist ja loopis käemusuid ja siis — kõikide imestuseks, üllatuseks heitis ta krinoliini kõrvale ja kiskus musta paruka maha:

Väga kahvatu, väga blond, noor mees tänas publikut, proua Ferroni lauakaaslane söögivagunis . . .

Leegid.

Malle Jann.

Võripunased tõusevad leegid. Sädemesadu.
Piramiidina paisudes kuhjuvad, kuhjuvad sõed.
Tule kirgline kaistutis, see raksuv halgude kadu,
Teeb helgemaks, valgemaks sünged ja pimedad ööd.

Maru mühiseb korstnas, ta vihaselt suurendab lõkke.
Tule embuses sulamas viimased vinguvad puud;
Ja hõõguvaist sütest on tekkinud lõõmendav tõke,
Veel mõned on tukid, kui mulla all pehkinud luud.

Ju kustumas kamin; veel helgib vaid harv mõni süsi —
See kamin on — noorus, ja tuli — meid põletav kirg.
Nii mööduvad aastad, arm närbuvas kehas ei püsi,
Ja kirgede lõkkest jääb järgi vaid immitsev pürg.

Tuhk, viimane ese, on jäänud vaid põlenud puiest;
Uus tuleb kord tuli, tuhk kustunud leegiks ei löö.
Muld järel jääb elust ja ajaga pehkinud luist —
Mu närbunud kehale saabund on viimane öö.

Tänapäeva kuningannad.

Ungari kirjanik **Aladar Laszlo.**

Kellaviitee kohvikus, kus õilsam seltskond tantsib.

Ühe laua juures istuvad kaks ema: proua Väike ja proua Suur. Ja silmitsevad särasilmil oma tütreid, kes tantsivad.

Proua Väike: „Helve valiti iluduskuninganna valimise puhul tema kojadaaniks ehk näitsikuks. Nüüd tahetakse teda võita filmi jaoks.“

Proua Suur: „Minu Aino oleks peaaegu väitnud iluduskuningannaks, aga meie astusime võistluselt tagasi.“

Proua Väike. „Helve jäi nüüd võitjaks „Monako“ hotellis toimepandud tangovõistlusel. Sai hõbepeegli. Selles on graveeritud: „Tangokuningannale — hotell „Monako“ direktsioon.“

Proua Suur: „Aino jäi esimesest auhinna „Marabu“ hotellis ilma. Jury esimees protesheeris nimelt hotelli omaniku vennatütar. Tekkis peaaegu skandaal, kui võitjate nimed avastati.“

Proua Väike: „Helve tantsis nelikümendikaheksa tundi järjest rumbat. Lõi kestvusrekordi. Mina läksin kaks korda koju magama, ja kui tagasi tulin, tantsis Helve veel ikka. See vaene laps on nii vilgas. Prantsuse filmiühing tegi talle ettepaneku, et ta peaosas rumbakuningannana oma peale võtaks.“

Proua Suur: „Meie kaupleme praegu Hollywoodiga. Sa ju tead, et Aino valiti Virita supelkuningannaks. Nüüd tahab üks Ameerika filmivabrik teda Ameerikasse viia,

kus ta võiks tantsus Greta Garbo aset täita.“

Proua Väike: „Helve oli mullu Vareskülas seljavõistlusel võitja. Temal oli kõige ilusam selg ja ta valiti siis 1932 aasta seljakuningannaks.“

Proua Suur: „Aino oleks peaaegu saanud Jõepera supelkoha supeltrikoovõistlusel võitjaks. Nii veetlev oli ta. Kuid siis astus keegi kriminaalametnik vahele. Käskis tal teise trikoo selga panna. Ja nii jäi ta esimesest auhinna ilma.“

Proua Väike: „Helve on Sukrumäe bridshiturniiri võitja. Tema on võitmatu!“

Proua Suur: „Aino võitis „Mustas kassis“ toimepandud cocktaili-segamise võistlusel esimese auhinna. Sai toreda hõbedase segamisekepi, millel on graveeritud: „Cocktailikuningannale 1932.“

Proua Väike: „Helve oli juuksekunstnikkudele toimepandud võistlusel modelliks. Tema pea sai esimese auhinna. Kas oled tema pilti näinud „Uudisvihus“?“

Proua Suur: „Me sõidame täna õhtul härra X'i filmiateljeesse. Ainost tehakse prooviülesvõte. Ülesvõtja on meie maja hea tuttav. Tead, minu mees on ju pangadirektor ja temal on suur mõju.“

Proua Väike: „Helvel on täna õhtul poksitund. Kuupalju see vaene laps peab töötama!“

Proua Suur (ohates): „Tõesti . . . Mis sugune mees väärib sellist tüdrukut küll naiseks?!“

Aus leidja.

Saksa kirjanik **Ralph Urban.**

Suursugusest restoranist astus vanem härra tänavale ja ta näost säras hästisõõnud nautija rahuldus. Uksel seisatas ta veel silmapilgu, kuna talle meelestus, et oli unustanud oma harjunud pealelõunase sigari. Aeglase liigutusega pistis ta käe rinnatasku, tõmbas sealt etui välja ja valis asjatundliku pilguga blond sigari. — Siis sammus ta aeglaselt edasi, möödudes mehest, kes seisis katkiseis kingis ja üleöstõstetud palitukraega väikese klaaskasti ees, milles

rippus restorani söögikaart. Oleks suursugune härra närust kogu kordki vaadelnud, oleks ta viimase äkilist ärritust märkama pidanud. Nii aga möödus ta enesesse süvenenult, kuna kärsituses põlev mees talle mõttetult järele vaatas, et siis mõne kiire sammuga restorani ukse ette tõtata, kus jalgmatil lebas paks kirjatasku. Ühe pilguga veendus ta, et teda keegi tähele ei pane, kummardas kiirelt ja hoidis kohe selle järele taskut käes. Nagu unenäos kobas ta

värisevate sõrmiga rahatähti, mis tähendasid talle, kes juba neli päeva midagi ei olnud söönud, arusaamatut rikkust.

Kõik oli sündinud mõne sekundi vältel ja ta tahtis juba kiirelt minema rutata, kui oma hirmuks end leidis äkki vana mehe vastas, kes vahtis teda etteheitvalt suurtest, säravaist silmist. Noormees tundis häbi põletavat puna kerkivat. „Tasku kuulub härrale seal eemal,“ kogeles ta; siis jooksis ta kahjukannatajale pikil sammel järele.

Kui ta sellele sõnatult kirjatasku ulatas, pistis härra esiteks käe tasku ja pööras siis alles tähelepanu ausale leidjale. Ta päris nime ja aadressi ja ei suutnud küllalt imestada, kui noormees häbelikult ütles, et on töötü. Vanahärra, kes oli jõukas vabrikant, vaatas pead vangutades leidjat ja otsustas teda ta eluteel edasi viia. „Kui inimene elab loomulikult,“ mõtles härra, „ei ole raske aus olla; kui aga nälgaga aus ollakse — siis tuleb sarnast kõlblisiseloomu seltskonnale säilitada.“ Ta võttis noormehe enesega koju, andis talle süüa, pani ta riidesse ja kui see jälle viisaka inimesena paistis, võttis ta oma ärisse. Noormees, varemini päevavaras, kes oma kergemeelsuse tõttu oli langenud ja enam tagasiteed ei olnud leidnud, oli raske kooli läbi teinud ja mõistlikuks saanud. Ta peremees austas teda

teiste ametvendade ees piiramatu usaldusega ja nii tuli iseeneselt, et ta kiirelt tõusis ja varsti vabrikandi parem käsi oli.

Kui noormees juba prokurist oli, saatis ta ühel päeval peremeest ärilisele läbirääkimisele ja kuna see lõppes hilja, kutsus vabrikant oma esimese tööjõu lõunasöögile. Kui nad seisid restorani ees, naeratas peremees ja prokurist teadis nüüd, et see oli koht, kus ta elu tookord paremusele oli pöördunud. Kuidas ehmus ta aga, kui ta pilk langes kerjusele ukse kõrval, kes vahtis teda etteheitvalt suurtest, teadvaist silmist. Nagu tookord tundis ta äkki häbipuna näos põlevat ja ta otsustas peremehele pihtida, kelle usalduse vääriline ta kõik need aastad oli olnud. Kui nad lauas istusid, algas ta: „Mees väljas pani mind tookord tähele ja kui sain õigele teele —“

„Missugune mees?“ küsis peremees hajameelselt vahele.

„Kerjus!“

„Nii, nii,“ arvas vanahärra, „tunnen teda ammu juba. Ta on pime.“

Prokurist neelatas raskelt oma suutaie kallal. Kui ta selle õnnelikult oli neelanud, hakkas ta õhinal äriasjust rääkima.

Pime kerjus ei imestanud mitte vähe, kui talle keegi hiljemini midagi pihku surus, mida ta teritatud peentundega kohe suure rahatähena ära tundis.

Loomingul.

Arnold Liiv.

Kas oled tundnud imelikku piina? Kas tead, kas aimad, mu armsaim, kuis pimedal õöl kannatan, kuis kahvatama löövad palged ja säravad silmad metsikus sünnitusvalus, kui hing otsib väljendusvormi sõnades? Tea, armsaim, et on maailmas inimhinge suurimaks piinaks sõnade visklev mäng, millega ehtima pead äsjasündivat loomingut! . . .

Tunned, kuis keegi nagu kägistaks kōrist, lūkkaks, vasardaks kõrvus — aga keel armetu, lause sõnaaher, katkeline — ja looming surnultsündinuna jääb paberile lebama . . . Ei oska sõnades kujutella valguse suurt vikerkaaride mängu kõikjal looduses, ei oska kõrvaga kinni püüda seda põhjatut iluhäälte merd, mis ikka ja alati su üm-

ber hõljub. Nad kõik — elu vormid ühes tuhande väikse juhusega — sunnivad alata hingedandle helisema, tõukavad, piitsutavad sinu hinge loominguks noil hetkil, kui puhkavad kõik, kes sulle armsad. Just siis vaiksel momendil vaevled sünnitusvalus — hoigad, kisendad mõttes millegi ilusa — jumaliku järele . . . Tahaks vahel kogu ilmale helistada, välja puistata oma hing, haarata embusse kogu kosmos — kuid samas tunned, et oled kurtumm, narrikene, mulla külge aheldatud vang . . .

Oh sõber, kallim, see vaid parim, et sa ei tunne, millised luuletaja sünnitusloomingu valud!

16.I.33.

Jaan Sarapuu,
ametnik Imasiveres.

Jakob Rosenberg,
esperantisti Tallinnas.

Jaak Käger,
põllumees Tarvastus.

Hendrik Jürgenson,
põllumees Änges.

Erich Bergmann,
„Kandle“ teatri
näitejuht Võrus.

Täiuslik aadlik.

Austria kirjanik **Jeremias Kreutz**

3

„Ümberpöördu, kuid Apfelsaft vajab ainult ühte tiiba ja jätab teile teise. Ta kordab seda ettepanekut varsti teilegi, tingimusel, et tohib minuga flirtida.“

Parunitar pani käed Mi otsaesisele:
„Kas oled haige, laps? Kas julgustasid seda inimest?“

„Oh ei, mõtlesin ainult enesele. Tal on pealegi suurepärase auto, mis, papa?“

„Nagu kõikidel angeldajatel, mis puutub see sinusse?“ urises ooberst.

„Väga, papa. Kõik ilus, mis mul ei ole, puutub minusse. Ja et sind rõhub Wartholzi kaotus, on mulle eriline mure.“

Mi vaatas naiivilt isale otsa,

Vanemad tõusid nagu salajasel kokkuleppel. Iga edaspidine sõna oli siin asjatu. Oobersti suitsunud töötoas, kord tema keiserliku majasteedi Karl viimase lühisilmalise pildi ees, hüüatas parunitar: „Meie laps! Mul puuduvad sõnad, Georges, ja too subjekt olevat miljardär?“

Ooberst pöörutas lauaplaadile ja hüüdis:

„Jah, vihastav! Mauvais genre*), kindlasti!“ Kuid ta väsinud silmad välkusid ja ta küürus selg oli äkki sirge: „Rahule jätta, Juliane! Meie laps tuleb juba mõistusele!“

„Annaks Jumal,“ ohkas parunitar, „maailm on raba!“

„Sealaut!“ pöörutas ooberst, nagu seisaks ta oma polgu ees.

Mi istus ärkris ja oli täis tugevaid mõtteid.

* * *

Alfred Apfelsaft kosis oma Wartholzi lossi. Igapäev sõitis ta auto läbi lahtise värava, igapäev tuli ta, sihikindlalt ja kangekaelselt. Terve tööliste vägi töötas pargis, raius kuivanud puud maha, kaevas lillepeenraid, parandas teid. Liivakoormad nagisesid, toodi kohale valatud randid kulatud tippudega ja seati valmis seisuskohaseks krundi piiramiseks. Põhjapoolses tiivas

*) Halb stiil.

Vladimir Padva,
klaverikunstnik.

Kindr. Joh. Laidoner,
vägede ülemjuhataja
vabadussõjas.

Mats Laarmann,
riigikogu liige,
60. aastane.

Dr. Hans Leesment,
Eesti Punase Risti
direktor, 60. a.

Johannes Paulsen,
viulukunstnik, Tall.
konservat. professor.

mõllas sisearhitekt müüride vastu, mis se-
gasid moodsat ruumiilmet. Toad loodi üm-
ber, põrandad kisti üles. Katusel istusid
vasardavad käsitöölised. — Tolmust ja
prahist, mustusest ja lärmist kerkis tule-
vase imekuju aindus.

Lõunapoolses tiivas edenes Apfelsaft lil-
ledega. Mi tuba oli juba taimedega üle
uputatud, mis sel aastaajal ainult kõrgima
hinna eest õitsevad. Koridorides kuhjas
Franz terved roosiaiad kokku. Mi tänas,
iga päevaga otsuses kindlam. Parunitar
arvutas pahaselt kulusid ja tuli nii mui-
nastaoliste hindadele, et sattus peaaegu
vaimustusse. Ja kui ühel hommikul ta eri-
line lemmik, sirel, kolme inimekõrge, praegu
õitsele lõõnud puukesena ta ees seisis, üt-
les ta valitsematult: „C'est de rigueur,
mais enfin *) — sel mehel on takti-
tunnet. Ma ei oleks seda võimalikuks pi-
danud.“

Mi vastas mahedalt: „Kas näed, mamma.“
Parunitar pistis nina violetti õitekobarasse:
„Tahan heameelega katsuda oma arvamist
teiseski suhtes parandada. Ja kui usud,
et see on su õnn . . . sa tead, ainult see
on mul südamel.“

Mi hüüdis säravalt: „Kui sa tunneks ta
südant! Hiljuti andis ta võluvalt mõista,
et ostaks heameelega kaks väikest paleed
Viinis, ühe teile ja ühe — mulle, mõtle
ometi!“

Sirel lõhnas uimastavalt. Parunitar sili-
tas oma tütre õhetavaid palesid. „Tee, kui
su süda tahab,“ ütles ta heldelt, „tunnete
asjus ei taha ma vahele rääkida; see on
iga inimese eraasi.“

Mi kaisutas ema tormiliselt: „Kui tark
oled sa, mamatshi!“

Ooberst astus rõõmsalt ja sirgelt sisse.
Wartholzi uuenemisest saadik ei võinud teda
enam ära tunda, nii nooruslikult tublina
käis ta ringi.

„Apfelsaft,“ ütles ta, „tähelepanu väärt!
Meelt kosutav inimene, administratiivne
geenius ja seal juures nii tagasihoidlik.
Uskumatu asi juudi juures! Mõtlen tihti,
mis ta majandusohvitserina meie polgus
korda oleks saatanud, tolle seemajanduse
ajal! Jah, mõtlen tihti sellele.“

Parunitar noogutas sirelipuude vahelt:
„Kindlasti on ta tubli mees omal viisil,
sul on õigus, Georges.“

Ooberst piilus teravalt proua ja tütre
poole: „Teie ei ole siis selle vastu, kui

palume ta homme õhtusöögile. Mu instinkt
ütleb mulle, et ta seda ootab, kuid ta on
liig alandlik, et seda märgata lasta. Mis sa
arvad, Juliane?“

Parunitar ütles: „Arvestades ta seisust,
tal on imestusväärset palju taktitunnet.
Õhtusöögi asjus on sul õigus, Georges.“

Ooberst pööratas hulljulgelt: „Ah, seisus!
Teised ajad, teised hällid!“ Ja ootas küü-
rus seljaga oma plebeilikkuse noomitust.

Kuid „Horreur, Georges!“ *) jäi tule-
mata. Parunitar tuksatas küll veidi, kuid
valge sirelipuuke sundis ta vaikimisele.

„Ja sina, Mi, oled muidugi õnnetu?“
uuris ooberst, jalad laiail, don Juan metsi-
kust leitnandiajast.

„Oh, väga,“ ütles noor tütarlaps ja ta
külmad silmad välkusid pilkavas trium-
fis. —

Peale desserti tunnistas Apfelsaft, kuna
parun ja parunitar seletamatul viisil olid
kadunud, korrekselt rüppe vaatavale Mi'le,
et ei võivat temata elada ja seepärast pa-
luvat ta kätt. Ta enese käed käitusid ka
sel raskeimal proovil laimatult ja ei unu-
tanud oma rahu isegi siis mitte, kui parun-
ness Marianne Heupperg oma intelligendi
peakese ta parfümeeritud rinnaesisel varjas
ja oma „Jah“ sosistas.

Hiljem laskusid nad aga vorstirõngastena
kindlalt ja ometi paenduvalt ta piha üm-
ber. Äkki olid ka vanemad jälle kohal ja
parunitar hakkas enne nutma, siis õnnis-
tama.

Ooberst pööratas vanaausterliku seltsime-
heliku „Sina“ vaimustatud Apfelsaftile
vastu: „Sina, Fred, nii siis — ühe sõnaga:
Tee ta õnnelikuks!“

Peigmees hammustas alumist huult, sest
peaaegu oleks ta arusaadavas ärevuses vas-
tanud juudilikult.

* * *

Kogu maailm leiab, et Applesafe-Heup-
pergi majapidamine läheb suurepäraselt.
Ameeriklane jumaldab oma abikaasat ja
see armastab teda õrnalt. Wartholzi ei voi
enam ära tunda: park on nägemisväärus,
loss — kalliskivi. Mi viibib küll palju
Viinis, kuid et tal on armusuhted rittmeis-
ter krahv Stixensteiniga, kes k. j. k. armee
kokkuvarisemisest saadik peab hiilgavalt
minevat tantsu- ja balletikooli — see paha-
tahtlik klatsch on vist lihtsalt väljamõeldud.
Head vanemad leppisid mitteseisusekohase

*) See on alles õhin, kuid siiski . . .

*) Hirmus, Georges.

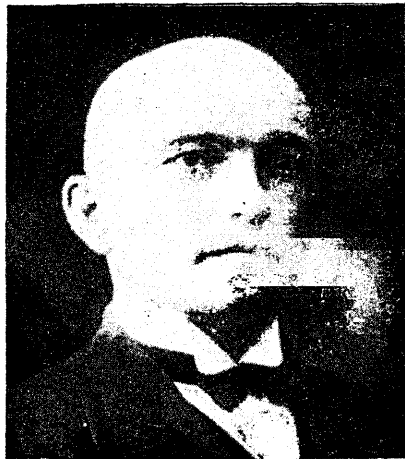
Hans Kõrgesaar,
Majaom. panga di-
rektor, 50 a. vana.

Adolf Jaanson,
18õstur Vana-
Vändras.

Anton Eilart,
kiriku- ja kooli-
õpetaja Nõmmel.

Dr. med-vet. Karl Saral (paremal),
professor, Tartu ülikooli loomaarsti teaduskonna dekaan.

abieluga. Nende eluõhtu on harmooniline ja selgunud. Ooberst valitseb suure osavusega oma esiisade noorendatud pärandust. Ta peab omast väimehest palju ja loodab Habsburgide tagasitulekule. Siis — nii unistab ta — on kerge teeneid jälle krooniga hinnata, mille kuritahtlik demagogia on kaotanud. Adoptsioon! See on talle selge ja nime ülekandmine, kuna muidu Heuppergid meeste liinil noorpaari vaevanagemisest hoolimata võiks kustuda. Asi oleks kerge joonde ajada, eeldades, et Habsburgid liig kaua ei viivita. Kahjuks teevad nad seda.

See on ainus, mis ei ole oobersti meele järele. — Parunitar on vaimustunud demokraatiast ja Ameerikast ja teeb hea vana

aja sõbrannade ringis mõnikord julgeid märkusi nagu näiteks: Hingeaadel ei olene sugupuust. Teda peetakse aadlile häbiks, kuid ta bridgepartiid on suurepärase leivakeste pärast — neid ei saada enam tõeliselt heades majades — sama laitmatud kui hinnatud.

Fred Appelsafe kõneleb oma pulmarestis saadik läbi Ühendriikide loomutruult väljapigistatud, anglosaksi saksa keelt. Ta kõneleb seda elumehelikult hämmastava aktsendiga. Kogu Salzkammergut peab teda impoteeritud dollarprintsiks, Wartholzi lähem ümbrus ülistab teda heategijana. Alles hiljuti kinkis ta vallale turbiinijaama veejõudude kasutamiseks ja kandis ka üksi elektrivalgustuse sisseseadmise kulud. Ta nimetus aukodanikuks kristliksotsiaalse pürjermeisteri ettepanekul on lähema aja küsimus.

Mõnikord tunneb Appelsafe nagu uimastust nii paljude edude üle, kuid siis mõtleb ta Kolumbusele, kes ju ka oli mingi ameeriklane omal viisil ja pealegi eriteadlane munade alal. Ja ta rahustub. Endise keiserliku kammerherra viipeid varjab ta omas kassas. Ta ei kasuta neid iialgi. Ta on nendest kõrgemale kasvanud, too täiuslik aadlik omal jõul.

(Lõpp.)

Roland Abel,
kaupmees ja ajakirjanik
Kanepis.

Herbert Haljaspõld,
ajakirjanik ja leksikograaf,
ajakir., „Romaani“ asutajaid.

Toomaöö.

Tirooti kirjanik **Hans Matscher.**

Sügavaimast unepimedusest ümbristsetuna seisid küla ja talvelagedais viinamägedes leiduvad talud.

Ainult Zöschgi juures valgustab väikest akent nõrk, kollakas kuma. Kurvalt ja uniselt vubiseb rasvaktüunal, suutes vaevalt valgustada kitsast kambrit. Kitsa laua taga kükitab Rosele ja löikab suurte, roostetanud kääridega neljanurgelisi paberilipakaid noorte tütarlaste ettevaatuse ja tähendusriikka saladuslikkusega. Ta sõrmed on täis muste plekke, sest neiuke kirjutab tindiga sedelitele ja teeb sinna juure armunud silmi.

„Armust ja halastusest“ on Rosele pere-rahva poolt vaeste sugulaste orvuna tallu võetud. Selle eest lasti küll tallitüdruk ja noorim teenija lahti. Kui heateoga saab kaks teenijat kokku hoida, võib asja juulgeda. Mitte vähem muret ei tunnud pere-naine neiu hingeõnnistuse pärast. Sest sarnane noor, rumal olevus võiks ju mõnda armulugu alata või mõni pöörane poiss tööka tüdruku Zöschgi talust ära kosida. Siis tuleks jällegi palgata tallitüdruk ja noorim teenija. Sellepärast hoiti Roselet valjuses ja üksinduses.

Rosele tunneb armastust, millest tema-ealised tüdrukud külakaevul sosistavad ja jutlevad, ainult juttude järele. Kui protsessioonil külailudused kaitseinglipoistele ja kütidele silmi pilgutavad, naeru kihistades üksteist küünarnukkidega tõukavad ja päid keerutavad, mil mõnigi mirdipärg annab valetunnistuse, seisab Rosele eemal, tal ju ei ole kallimat. Kui püssid pauguvad pulmadeks ja plekimuusika läbi küla marsib, ohkab Rosele kristusokaste heki taga sügavaimast südamest: „Mind ei kosi vist küll keegi!“ kenadus kaob, tunded muutuvad ja süda kuivab nagu laulab rahvalaulik:

„Eks lillekest, mis õitsma peab,
sa pead hästi valama.“

Issand Jeesus, kas keegi ei päästa teda ta armsate sugulaste käest.

Oh armas taevaema, kas keegi ei tule, enne kui on hilja!

Jah, on ju kõikisugu õudseid öid, mis ilmutavad tulevikku! Jaaniöö võivad armunud tüdrukud tulevast kallimat ihusilma-dega näha saada.

Tinavalamisel selgub tulevik Andreseööl

ja Toomaööl võib tundmatu kallima nime teada saada, kui neiu kirjutab paberisedelitele kõik tähestiku tähed, need saatuse-loosid korralikult segi segab ja nad padja alla puistab; kui ta öösel ärkab, haaraku padja alla ja tõmmaku sealt sedel esile: — Täht sellel nimetab talle ta tulevase nime.

Sellepärast saadab täna aknake Zöschgi talus kollakat kuma talveöösse, Toomaöösse.

Tindiste sõrmedega näeb Rosele vaeva sedeleid võimalikult ilusa kirjagu katta ja mõnigi täht äratav mälestuspilte ta vaese elu kiirelt haihtuvatest sündmustest.

G . . .

Rosele näeb end ühel suvehommikul avatud väraval seisvat. Sume oli öö kitsas kambri ja hommikuvärskus on karastav. Tuleb Überle Gottfried, vikat õlal, heinamaalt, kus on niitnud koidust saadik.

„Tere hommikut, Rosele!“

„Tere hommikut, Gottfried! Usinasti töotanud?“

„Läheb korda! Kas hingad värsket õhku, mis? Vaata, paistad mulle nagu mu kaks kanaarialindu. Kui avan puuriukse, vaata vad nad ringi ja ei tea, kas peavad ära lendama või jääma. Ja ma panen puuriukse jälle kinni!“

Tõepoolest! Juba kisendab köögiaknast „Kristuse nimel“ heategijanna:

„Hee! Täna algad laisklemisega varakult! Vaata, et asud tööle. Lased end toita ja hellitada ja mängid laiska!“

Ehmunult jookseb Rosele majja.

H . . .

Rosele tunneb tähte kirjutades äkki kõrvetavat kuumust, paneb sule käest ja surub peake kätte vahele. See H . . . Kui see tähendaks Tshoggeli Hiasli! Lõbusat kelmi pruunide vurrudega nina all! See oli tänavu viinamarjalõikusel. Väljas valitses Lõuna-Tirooti sügisesädelev kuumus, et õhk isegi viinaväätide tiheda katuse hämaras haljus uimastavalt mõjub. Väsinult ulatab Rosele ikka jälle paisuvate, siniste viinamarjade järele, et neid lõikusnoaga maha lõigata ja lõikuskaussi langeda lasta, mida ta vasaku käega kõrgel hoiab. Äkki tunneb ta kahe käe surumist kaenla all, tunneb end vägivaldselt tagasi tõmmatud ja kui ta ehmunult pea pöörab, suruvad end tugevad vurrud ta huultele. Naervalt hüüab

Tschoggeli Hiasl: „Eks, Rosele, tänavu on viinamarjad magusad!“ ja kaob jälle viinaaedade haljaskuldses lokkavuses. Neiu vahib julgele poisile järele, korjab maha kukkunud riistad kokku.

S . . .

Sarnane poiss olla! Kuidas naised talle armunult järele vahivad, kui ta on lõbusas tujus. Ja mida kõik tohib ta! Uldse, poisid on vist kaunis halvad. Isegi kirik ei ole neile küllalt õnnistatud ja püha. Portiunkula-pühapäeva eelõhtul seisab Rosele nende pikas rivis, kes tahavad pihtida ja täielist pattudeandeksandmist saada, on oma südametunnistuse läbi uurinud, selles kahetsust ja valu leidnud ja on parajasti täis kõige paremaid kavatsusi. Seal litsub end üks poiss ta vastu, surudes kübara kokkupandud kätega jumalakartlikult rinnale. Kuid lõbusad, kelmikad silmad pilgutavad Rosele ja tasa — nagu palves — kuuleb see teda pomisevat:

„Neitsike, sul on hea, pihtimine ei tee sulle vist raskusi! Su aknast ei pääse isegi püha vaim sisse, kõnelemata Algundi poisist!“

Rosele langetab häbelikult ja veidi pahasena sarnase patuse kõne üle peakese palveraamatuse, olles aga enne salaja kõrvalpilgu laimajale heitnud: vaata — Stephan, Feigenstandi Stöffl!

„Neiuke,“ jätkab see jumalakartliku põminaga, „sind ihaldan juba ammu! Kas sa siis iialgi tole saatana, tole latikõhna Kordula küüsisist ei pääse, et sinuga kord veidi juttu võiks ajada?“

„On need sinu head kavatsused, pealegi veel pihttooli ees?“ julges Rosele sosistada.

„Oh tüdrukuke. Ilusaim pihtaken on inimeseaken ja kui võiksin su pihtaknal sulle midagi tunnistada, ei teeks mulle seitse roosikrantsi ja viis litaneid patakahetsusena muret!“

Nüüd saavad mõned palveõed tähelepanelikuks ja vahivad neid tigidalt. Kaval poiss kohtab nende pilkusiid vaga süütuse ilmeaga, annab Rosele küünarnukiga õrna

Pellikanid.

Pildistanud H. von Lanken, Hamburgist Voigtländer-Bergheilkaameraga.

tõuke, lööb veel kord ristimärgi ette ja lõpetab poolvaljusti — — — „ja püha vaimuga. Aamen!“ oma palvetamise. Kumardab pealtari ees ja on kadunud.

See Feigenstandi Stöffl on alles poiss!

Jah, Rosele oma värske kenadusega oleks juba Algundi poiste poolt hindamist leidnud, kuid päeval valvavad teda perenaise teravad, sapised pilgud, öösel valvab teda Tiiras nagu lohe vangistatud neitsit.

Rasvakiütunal on juba peaaegu maha põlenud ja ta väsinud, kollakas kumas langevad Rosele silmad ikka jälle kinni. Tumedalt kostavad üksteistkümmeend kellalööki kirikutornist kambrisse, kus nüüd neiu lõpuks ometi end une vastu valmistab. Kaksikümmeend neli sedelit on valmis.

Täis kartust selle õu võlu ja tuleviku ees, mis täna suurel määral peab selguma, puistab Rosele sedelid segamini padja alla.

Siis põlvitab ta veel voodi ette, palub püha nimekaimu, saadab nagu ohke pühale Antoniusele, keda hüütakse, kui tahetakse midagi leida. Kütunal on kustunud ja varsti on Rosele uinunud.

Ühe raksuga ärkab tüdruk.

Õuekoer hulub ja haugub ja valjud häälled eemalduvad külatänaval . . . Ööhulkurid on looma vist ärritanud. Täna on külapoisid ringi kolamas; paistab ju nende päike: ümarik, valge täiskuu.

Jessas, Maria! See on Toomaõõ!

Rosele ajab end voodis istukile ja vahib kaua heledasse kuuvalgesse. Ta ei julge

otsustavat sedelit padja alt välja tõmmata! Ta elusaatus seisab siin kaalul. Lõpuks kobab ta käsi viivitades padja all, segab nõutult paberilipakaid ja — — — hoiab nüüd saatust käes. Ta kargab voodist, jookseb akna juure ja külapoiste päike valgustab M tähte.

Aeglaselt ja mõtlikult heidab tüdruk jälle õlgkotile. Ta lebab avasilmil ja avameelil ja mõtleb.

M...

Keda võiks see täht tähendada? Markust? See on evangelist ja talupoegade pühak, mitte aga abieluhimuline poiss.

Mikael? Vist küll Oeli Michele. See on 73-aastane, värisev raugake! Tingimata ei ole tal enam kosjamõtteid.

Martin? Schörgi Martl on peremees, tal on naine ja sellelt kuus last. Kõige rohkem, et tal peale selle võiks olla patune himu Rosele järele.

Melchior? See oleks keskmine pühast kolmest kuningast, see Melchior. Iga ukse kohal talus seisab ju: C+M+B...

Plantitschi Florl on ju suvel mägedes Melcher*), kuid nii ei ole ta ristitud. Isegi Malkusele äraraiutud kõrvaga mõtleb Rosele ja jääb unesti magama.

Kära kambriukse taga ja Kordulu söim äratavad tüdruku.

„Kahju, et päike ei põleta, muidu peak-

*) Lüpsja.

sid ammu juba suitsema, laisk triinu! Välja! Peame veel täna linna minema!“

Õigus! Meranis on täna suur seaturg, Toomalaat. Sedeli tähendusrikka M tähega peidab Rosele palveraamatusse.

Kohe peale lõunasööki asuvad Kordula, perenaine, ja Rosele teele.

Ei, mis inimesi leidub linnas! Ja sajan-deid vallalisi talupoisse. Rosele meel läheb rõõmsaks. Nende seas peab vähemalt tosin olema, kelle nimi algab M tähega ja ta vajab ainult tühte, ühtainust.

Poodide eest pääseb vaevalt läbi, ühed tulevad, teised lähevad, mõned jälle seisatavad mõnusalt, vestlevad, koputavad piibu puhtaks ja süütavad jälle värskest tikkude ja kiviga või pükste küljes süüdatud punapealiste vääveltikkudega.

Passeiri lihunikud seisavad igalpool teel ja poodide uste ees takistavad vaba läbipääsu puutelingud, mille küljes ripuvad seestpuhastatud sigade ja lammaste korjused. Kodanikud ja talupojad seisavad sal-kades, tingivad ja kauplevad. Rosele ei pääse oma korviga mõnikord läbigi. Siis imetleb ta suuri vaateaknaid nende tore-dustega.

Jessas, seal seisab terve talutüdruk vaa-teaknal! Kui peenelt on ta rietatud. Valge, siidist rinnarätik punase ja kollase siiditi-kandusega ja sõrme pikkuste narmastega! Roosipunane siidipõll, mille paelad ulatavad allapoole põlve!

Kui Rosele perenai-sele järele tõtata tahab, ei ole seda enam kuski näha. Hea tädi on kadunud.

„Kui ta jääkski kadu-nuks!“ on Rosele esi-mene mõte; kuid kisa ja söim täna õhtul, kui ta tööpoolest perenaist enam üles ei leia! Ruttu tahab ta poodide eest mööda kirikuplatsile ru-tata, kus on „odava Ja-kobi“ pood ja Kordula alati sisseostusid teeb. Rutuga tõukab ta äge-dasti korviga mingi mehe vastu.

„Õha!“ karjub too. Ta seisab parajasti Hutteri juures ja valib oma blondjuukselisele peale uut kübarat ja on ter-

Linnulennult.

Pildistanud M. Preger Mannheimist Voigtländer-Heliariga.

vikuna võetult Tshhoggeli Hiasl Vel-laust.

„Ah, vaata! Zöschgi Rosele! Jah, mis ajast sa poisse ümber jooksed?“ naerab ta, Tüdruk tunneb südames pistet. Hiasl! Mu Jumal, Hiasl: see tähendab ju õigupoolest Mathias! . . . Saladuslik M . . .!

Ta seisatab. Mis on talle nüüd tädi!

„Ära pahaks pane!“ ütleb ta, naeratab poisile vastu ja läheb üleni punaseks, mõel-des kohtamisele viinamäel.

„Ah, tühine! Kena neiu tõuget võib juba välja kannatada! Kus on siis armsad sugulased? Või pistid ehk tolle koletise käest plehku?“

„Jah, just praegu läks ta kaduma!“ triumfeeris nüüd ka Rosele.

„Oota, peame valvama, et teda enam ei leia. Tule minuga! Ma ei lase sulle mi-dagi halba juhtuda!“

Mis oleks neiu armsamat kuulda võinud, kui see: „Tule minuga!“

Algundi poiss ei ole arust põrunud ja Tschoggeli Hiasl teadis varsti, et ta tüd-rukule ei ole vastik, et tüdruk talle isegi vastu tuleb. Noh, siis ei tohi end parema talu pojana ka närusena näidata.

Jälle seisatub Rosele taluniku ees vaa-teaknal.

„Eks, Hiasl, sarnane tüdruk meeldiks sulle, nii kenasti rietatud, nii ilus?“

„Ilu poolest võiks Zöschgi Rosele te-maga võistelda ja elus tüdruk on mulle armsam. Mis sulle siis meeldib?“

„See siidist rinnarätik tikandusega!“ ohkab tüdruk, kes nüüd alles Hiasli jaoks kõige ilusam olla soovib.

Tõepoolest! Hiasl läheb kauplusse ja tu-leb sealt pakiga tagasi.

„Nii, siin ta ongi,“ ütleb ta ainult ja veab Rosele põhjendusega, et on eineaeg, oma taga Tiroomi kohvikusse. Paarike istub ühe tagumise laua äärde, kus juba küllalt on hämar armastajatele.

Hiasl tellib enesele veini ja oma neiu-le kohvi suhkrusaiaga. Rosele unustab söö-mise ja vahib ikka jälle suurt, blondi, ilu-sat poissi, kes temale ta elu suhkrusai on. Hiasl patsutab ta põlvi laua all ja Rosele võtab ta käe ja surub seda soojalt. Burggräffi armupaarid kõnelevad väga vähe. Nad istuvad, hoiavad üksteise sõrmedest kinni ja vaikivad edasi. Äkki avab Rosele paki ja heidab endale valgest siidist, tikitud rin-narätiku ümber õlgade. Nüüd näeb ka Tschoggeli Hiasl, et riided teevad inimesi. Sarnast armsust, nagu peake siidirätiku

kohal, ei ole ta veel näinud. Ta naeratab kavalalt ja tõmbab püksitaskust teise paki, vähema. Sellest tuleb nähtavale paar tae-vasinisest, siidist sukapaelu rüüshide ja ti-kitud hõbetähekestega.

„Siin on veel midagi!“ muigab Hiasl, hoides säravaid esemeid Rosele silmade ees, kuid ei anna neid käest.

„On need aga ilusad!“ imetleb tüdruk ja lööb käed kokku. „Kellele sa nad ost-sid?“

„Rumalake, sulle muidugi!“

„Siis anna siia! Lase, ma vaatan neid!“ palub Rosele.

„Teine kord!“ naerab poiss valjusti ja paneb paelad taskusse tagasi.

„Sina!“ Rosele nihkub üsna Hiasli lähedale. Ta tunneb armukadedust. „Ütle, kellele sa sukapaelad ostsid?“

„Sulle!“

„Ära valeta!“

„Utlen seda!“ tõendab poiss.

Ta tellib veel liitri hõögveini kaneeli ja nelkidega. Koduteel on külm. Nad joovad õigete armastajatena ühest klaasist ja ikka kohalt, kus teine enne on joonud.

Vahepeal on varajane talveõhtu alanud ja manitseb koduteele. Nad lähevad üks-teise kõrval poodide rivist läbi ja Vinschgau värava taga ühinevad nende käed. Nad haagivad väikesõrmed kokku ja nii kõigu-tades käsivarsi nagu lapsed, pöörab paar kabeli jalgtele. Seda nimetatakse nii nelja-teistkümne risttee jaama järele, mis tee ääres kabeliteks on ehitatud. Armastajate tee! Sest ta kitsus surub kokku ja pime-dus samuti. Muidugi teevad armastajad ar-vurikkaid vahejaamu ja Rosele tunneb Tschoggeli Hiasli vurrusid tihedamini kui neliteistkümmed korda huultel.

„Kaunid roosid, kaunid lilled, ilus neid, mis teen küll mina?“

Üheskoos me koju läeme,

küll siis teame, mis meil teha.“

Saatja ikka kuumema pealekäimise, ta kogu ülalpidamise järele peale kokkupõrget Hutteri juures, ei võinud kahelda, et ta oli tõeline „M“, mille Roselele oli Toomaöö ilmutanud, õige tulevane, kes lunastab ta ja päästab ta „heategijate“ käest põrguelust ja vangistusest.

Mõnigi talu seisab Algundi tee ääres kesk puuviljaaedu ja viinamägesid ja nende kõrval küünid vägevate heinakuhjadega.

„Rosele, kas meeldivad sukapaelad sulle tõesti nii väga?“ uuris äkki poiss.

(Järgneb).

Tõtt ja nalja.

Leiutajad.

Kui Marconi, sädetelegrafi ja raadio leiutaja, Ameerikas käis, külastas ta ka Edisoni.

Raadio ja grammofooni leiutajad teretasid üksteist südamilikult ja hakkasid varsti elavalt oma leiutiste üle mõtteid vahetama.

Kuna Edison ja Marconi üksteisega ameeriklase töötoos valjusti ja vaimustatult rääkisid, võttis Edison sekretär oolamistoa üht uut külastajat vastu.

„Mis kära see seal toas on?“ küsis külastaja.

Sekretär vastas aupaklikult:

„Marconi ja Edison. Valjuhääldaja grammofooni saatel.“

Päevikust.

Noor daam sõidab Ameerikasse. Peab reisi jooksul päevikut.

Esmaspäeval: Ärasõit. Ilus ilm.

Teispäeval: Suur pidu laeval. Sain tultavaks esimese ohvitseriga. Suurepärase vestleja.

Keskpäeval: Esimese ohvitseriga päikeselael aja toredasti vesteldes mõõda saanud. Muutub pisut ründavaks.

Neljapäeval: Esimene ohvitser ähvardab laeva hukata, kui ma teda kuulda ei võta.

Reede: Päästsin 600 inimese elu.

Suurejooneline.

Keegi noormees oli päästnud väga rikka shoilase tütre uppumissurmast. Siis oli ta väsinult langenud kaldale maha.

Kui ta jälle toibus, seisis päästetu isa ta ees, „Mu sõber,“ ütles mees pühalikult, „olen kaua järele mõtelnud, kuidas teid teie teo eest pean tänama. Teen teile ettepaneku: Kannan poole kulu teie ülikonna friikimise ja korraldamise eest!“

„Härra Pugumann,“ ütles kõrtsimees, „teie arvel seisab minu raamatus mullusest veel 16 õlut.“

„Vala nad välja, vala välja, vana sõber, sest siis on nad juba õmmu hapuks läinud!“

Näitleja ja marshall.

Armastatud näitleja Ruth esines paari aasta eest Baltimores ühes operetis. Ühel õhtul jookseb näitlejuht ärevalt tema garderoobi ja teatab: Kindral Foch viibivat teatris ja soovivat temaga tutvuda.

Ruth jahmatab.

„Sa armas Jumal — mis ma talle ometi ütlen?!“ küsib ta oma kaasmängijalt Wellington Crossilt. „Mul pole aimugi, millest ma sellise suure härraga pean rääkima . . .!“

Osavam Cross naeratab ülekaivalt:

„Väga lihtne — annad talle käit ja jutustad, mis sulle parajasti meenub . . .“

„Noh, olgu,“ ütleb Ruth kohmetult.

Ja kui marshall etenduse lõpul tema garderoobi astub, teretab teda Ruth aupaklikult ja avab jutu kerget vestlustoonil küsimusega:

„Kas viibisite sõjas?“

Hea vastus.

Pariisi haava-arst Malgaigne (1806—1865) oli ekssami tegemise puhul oma iroonia pärast väga kardetud. Kord seisis tema ees jälle üks kandidaat, kelle vastused sugugi korralikud ei olnud.

„Andke mulle, mu härra, viimaks ometi hea vastus,“ kisendas Malgaigne viimaks. „Kas võite mulle ütelda, mis mõeldakse mõiste loomingu, loomise all?“

„Looming . . . loomine . . .“ kogeles üliõpilane kohmetult, „on see, kui ei millegist midagi tehakse.“

„Hea küll, mu härra,“ vastas Malgaigne, „siis loome teist doktori!“

„Juba kolm päeva pole ma saanud süüta!“

„Kas on kõhi korras ära?“

„Ei, rahakott!“

Löögivalmis.

Inglise riigimees Peel oli oma hammustava iroonia poolest väga kardetud. Kord viibis ta seltskonnas, kui keegi külaline hakkas väikest kella kõlistama, et Peeli poolt välja kutsuda mingsugust märkust.

Peel märkis kuivalt: „Oleksin tõesti imestanud, kui ei oleks nii suure hulga lammaste hulgas leidunud ka üht oinast!“

Aitab talle ühestki.

Voljaagid, kes väga ihnsad ja kokkuhoidlikud on, elavad Venemaal Vjaika ümbruses. Ühel päeval ilmub linna arsti juurde üks voljaag.

„Isakene,“ ütles ta arstile, „mulle on räägitud, et oskad silmi teha. On see tõsi? Siin on minu naine — ta on pime, kuid võiks töötada. Aga ta nii ei tee midagi. Kas võid temale teha silmad?“

Arst vaatas pimedat läbi ja leidis silmahaiguse, mida kerge oli väikese operatsiooni abil kõrvaldada. „Jah,“ vastas ta, „võin su naise jälle nägijaks teha.“

„Hea küll! Ja mis see maksab?“

Arst vaatas voljaagile, nägi, et see palju ei võinud maksta, ja nõudis kümme rubla.

„Kümme rubla on palju,“ vastas mees. „Kas ei või sa seda teha kuue rubla eest, isake?“

„Noh, olgu,“ ütles arst lahkesti, „teen selle siis ka kuue rubla eest.“

Nüüd võttis mees taskust kolm rubla, luges need lauale ja ütles:

„Nii, tee temale ainult üks silm — aitab talle sellestki!“

Kuulus Viini anatoom Hyrtl

küsis eksami puhul ühelt kandidaadilt: „Mis te teate põrna funktsioonidest?“

„Härra professor,“ vastas kohmetu noor mees, „veel täna hommikul teadsin seda, olen selle aga jälle unustanud.“

„Teie õnnetu!“ hüüdis Hyrtl muiates. „Teie olete ainus maailmas, kes seda teadis, ja just teie pidite selle unustama!“

Vastutav toimetaja P. Grünfeldt.

Väljaandja K.o/ü. „Arenq“.

Talitus Vene tän. 13.

Trükitud „Edu“ trükikojas S. Kompassi t. 40, Tallinnas.

EESTI
AR
RAHVUSRAAMATUKOGU

Meie lugejatele.

Kaugelt suuremal määral kui seni hakkame avaldama „Romaan'is“ meie avaliku elu tegelaste ja ka iga teise lugupeetud kodaniku pilte nende tähtsamate päevade, 50, 60, 70, sünnipäeva, hõbe- ja kuldpulmapäeva, surma jne. puhul

Esimeses järjekorras tahame tutvustada laiale rahvahulgale meie avaliku elu tegelasi. Ajalehtede, kõneluste jne. kaudu tunneme meie paljude riigi-, omavalitsuse, poliitika-, kooli-, majanduse- ja teiste avaliku elu tegelaste ja ka horilikkude lugupeetud kodanikkude nimesid. Heameelega tahaks vist igitiks meist näha isikut, kellele kuulub see tuntud-kuuldud nimi.

Algavast aastast hakkas ilmuma „Romaanis“ „Eesti avalikkude tegelaste kalender“ sünnipäeva järjekorras, mille koostanud H. Haljaspõld koguteose „Eesti avalikud tegelased“ põhjal, koos piltidega. Pilte avaldame sellel määral, kuidas on meil võimalik olnud neid saada avaldamiseks.

Iga kuu algul ilmuvast numbris ilmuvad nende pildid, kelle sünnipäev on 1.–15. kuupäeva vahel, kuna kuu keskepaigas ilmuvad nende pildid, kes on sündinud 16.–31. kuupäeva vahel.

Palume meie lugejaid meid selles ettevõttes lahkkesti toetada ja saata meile aegsasti avaldamiseks kõigi avaliku elu tegelaste pilte. Samuti palume saata meile ka teiste lugupeetud kodanikkude pilte nende tähtsamate päevade puhul ühes lühikeste elulooliste andmetega, mille eest ütleme juba ette kõigile parimat tänu.

„Romaani“ toimetus.

Kui nõuate kummilt **kõrget kvaliteeti** ja **pikka iga**, siis ostke

FISK

auto- ja mootorratta kumme.

Peaesindaja: **O/Ü. TILGA & Co.**

Tallinn, Vene tän. nr. 13. Telefon 437-18

Müüjad:

TARTUS: A.-S. Jaan Maim, Poe tän. 9., telef. 4-71.

NARVAS: N. Mägi, Peetri plats, telef. 1-06.

JÕHVIS: Aleks Schmidt, telef. 6.

RAKVERES: Paul Falk, Adamsoni tän. 6, telef. 3-03.

VALGAS: Viilh. Trauss, Kesk tän. 11, telef. 1-63.

TÕRVAS: Joh. Siilak, Valga tän. 1, telef. 61.

VÕRUS: Paul Laamann, Jüri tän. 5, telef. 54.

PÄRNUS: Karl Viks, Kuninga tän. 36, telef. 5-49.

Time To Re-tire
GET A FISK!
TRADE MARK REG. U.S. PAT. OFF.

Sensatsioon raamatuturul.

Lähemal ajal ilmub väärtiteos

SEKSUAALELU PILDILEKSIKON

Toimetanud
Dr. Jochen Magnus
Arne Gepeson

165. ühe- ja mitmevärvitrükis
pildiga tekstis ja eritahvliel.

Tutvumine inimelu tähtsamate, sugu- ja armu-
ellu puutuvate küsimustega pole ebasünda-
saks uudishimu rahuldamiseks, vaid iga täna-
päeva täiskasvanu endastmõiste-
tavaks kohustusena. Miski ei tasu nii
valusalt käite, kui ebateadlikkus neis tähtsais kü-
simusis. Ainult teadlik leiab tee õnnele, pääseb
varitsevaist ohtudest, võib vältida vapustavaid
peitumusi.

— Seksuaalelu pildileksikon — tahab olla juhi-
seks lugejale, andes selgitust kõigis küsimusis,
mis ühenduses inimese sugu- ja armueluga, ta-
hab näidata abielulisfele uusi oota-
matuid võimalusi abieluõnne saa-
vatamiseks ning säilitamiseks.

— SEKSUAALELU PILDILEKSIKON — trükitakse
priima kunsttrükipaberile, on sisult ning pildi-
materjalilt täitsa uudne ja akuutne.

— SEKSUAALELU PILDILEKSIKON — ilmub, et
teha teda kõigile kättesaadavaks 6 vihus.
Iga vihk maksab ilmumise kestvusel
65 senti. 28. veebruaril ilmub 1 vihk, edasi
iga kuu üks vihk. Terve teose ilmumisel on
selle müügihinnaks Kr. 540.

Eellistajatele suur soodustus: Kes saavad telli-
mise ja vähemalt esimese vihu hinna hiljemalt
24. veebruariks ära, saavad kõik vihud hin-
naga 50 s. vihk, tasudes järgnevat hinna vih-
kude ilmumise järjekorras. Kes tasuvad hilje-
malt selleks ajaks kogu teose (6 vihu) hinna
ette, saavad teose Kr. 270 eest.

Tellimised tulevad saata olse kirjastusele. Liht-
saim ja väga odav viis: Makske tellimisraha
mele posti jooksvale arvele nr. 287, arved on
olemas igas postiasutuses. Sissemaksu kaardil
on ruum sõnumite jaoks, seal võite märkida
oma tellimise. Kirjastus — Raamat —
Tallinn, postkast 22. TEOST TRÜKI-
TAKSE PIIRATUD ARVUL, KINDLUSTAGE SEE-
PÄRAST ENDALEGI EKSEMPLARI.

Lõigake meelepeaks välja.
Mainige tellimisel selle ajakirja nimetust.

Vene tänaval nr. 13.

Suuskade ja suusatarvete müük:

Murdmaa-
Telemark-
Karpaat-
Võistlus-
Laste-

Suusad

parematelt kodumaa
meistritelt ja vabrikutelt.

Suusasaapad

mustad, kollased, hülgenahast, hästi
painduvad.

Kepid

pilliroost ja puust.

Sidemed

Siukola, Hvittfeldt, Bergendal ine.

Suusamäärded

Iko, Kaitseliidu, soome, norra.

Mütsid

norra ja soome mudelid.

Kindad

nahast, sooja voodriga ja ilma.

Suuskade korrastamine, paran- damine, sidemete külgepanek, määrimine.

Suuskade asjatundlik valik.

Odavad hinnad.

Suusa eriäri VENE TÄNAV 13

EESTI

RAHVUGRAAMATUKOGU

AR